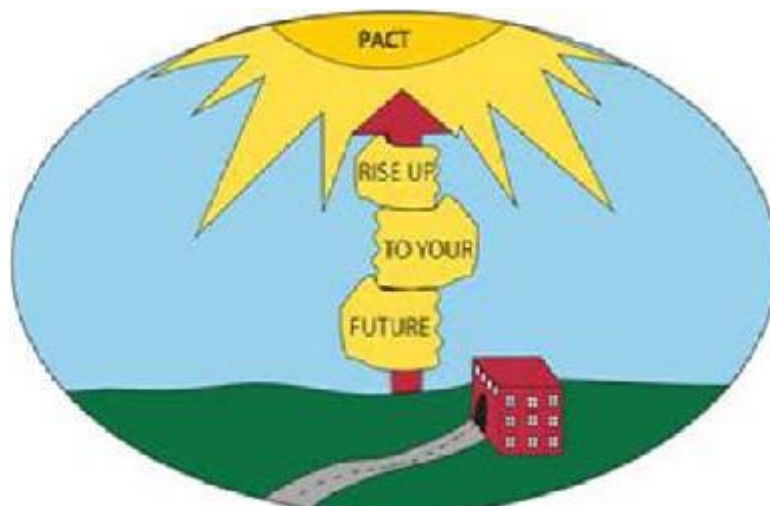


# Inovatīvu ārpusklases izglītības programmu labās prakses piemēru apkopojums



**PACT: Kopīgi risinājumi priekšlaicīgas skolas pamešanas novēršanai**

**2017-1NO01-KA201-034200**

**LATVIJA**

**NORVĒGIJA**

**NĪDERLANDE**

**2020**

## Satura rādītājs

<b>IEVADS.....</b>	<b>3</b>
<b>1.1. Interēšu izglītības loma skolēna personības veidošanā Latvijā. Vērtības un tikumi .....</b>	<b>4</b>
<b>1.2. Interēšu izglītības loma skolēna personības veidošanā Norvēģijā.....</b>	<b>16</b>
<b>1.3. Interēšu izglītības loma skolēna personības veidošanā Nīderlandē.....</b>	<b>19</b>
<b>2. ĀRPUSKLASES IZGLĪTĪBAS RĪKKOPA - Latvijas piemēri .....</b>	<b>21</b>
<b>2.1. Augstas emocionālās inteliģences metodes .....</b>	<b>21</b>
<b>2.2. Dabas pētnieki .....</b>	<b>28</b>
<b>2.3. Ārpusklases stunda .....</b>	<b>30</b>
<b>2.4. Skolēnu uzvedības korekcijas stundas .....</b>	<b>33</b>
<b>2.5. Jaunsargi .....</b>	<b>35</b>
<b>2.6. Klase sporto .....</b>	<b>37</b>
<b>3. ĀRPUSKLASES IZGLĪTĪBAS RĪKKOPA - Nīderlandes piemēri.....</b>	<b>39</b>
<b>3.1. Ieder Kind Een Instrument (Katram bērnam instruments).....</b>	<b>39</b>
<b>3.2. Leertijduitbreiding (mācību paplašinājums).....</b>	<b>41</b>
<b>3.3. Programma Doen-Denken (programma Darīt-Domāt).....</b>	<b>43</b>
<b>4. ĀRPUSKLASES IZGLĪTĪBAS RĪKKOPA - Norvēģijas piemēri.....</b>	<b>45</b>
<b>4.1. Program Nordpolen Aktivitetsskole (AKS) (Nordpolen Aktivitāšu skola(AS)).....</b>	<b>45</b>
<b>5. Pēcvārds un secinājumi.....</b>	<b>49</b>

## IEVADS

Erasmus+ projekta “PACT: Kopīgi risinājumi priekšlaicīgas skolas pamešanas novēršanai” (turpmāk - projekts) mērķis ir veicināt profesionālu sadarbību starp pedagogiem, mācību iestādēm, pašvaldību speciālistiem un pētniekiem, kas strādā ar jauniešiem no nelabvēlīgām pilsētu teritorijām un izstrādāt daudzveidīgu motivēšanas programmu jauniešu aktīvai līdzdarbībai savas nākotnes veidošanā. Projekts ir veidots kontekstā ar stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķi samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu 18–24 gadus veciem bērniem līdz 10% visā Eiropas Savienībā. Lai sasniegtu šo mērķi tika izstrādāts Eiropas Savienības Padomes ieteikums (2011) par priekšlaicīgu skolas pamešanu. Padomes ieteikums kopā ar Padomes secinājumiem (2015) un vairākiem saistītiem Eiropas Savienības Komisijas dokumentiem par priekšlaicīgu skolas pamešanu, bērnu nabadzību un sociālo iekļaušanu (2011, 2011a, 2013, 2013a, 2015) veido pamatu agrīnas skolas pamešanas profilakses īstenošanai kopumā, kā arī pievērš īpašu uzmanību iekļaujošām sistēmām izglītībā un ap to.

Eiropas pilsētās galvenā uzmanība tiek pievērsta rajoniem, kuriem raksturīga nestabila demogrāfiskā attīstība, sociālā spriedze etnisko grupu starpā un izaicinājumi sabiedriskajiem pakalpojumiem ierobežoto ekonomisko līdzekļu un strauji mainīgo sabiedrības vajadzību dēļ. Šie faktori ietekmē ikdienas labklājību ģimenēs, un tiem ir ietekme uz bērnu mācīšanās rezultātiem un palielinātu priekšlaicīgas skolas pamešanas risku.

Šī projekta aktivitātes un rezultāti ir saistīti ar trim faktoriem: 1. Mācību metodes attīstīšana skolēns - skolēnam, lai atbalstītu talantīgus skolēnus, kas nonākuši riska apstākļos. 2. Vecāku un kopienu aktīvas līdzdalības veicināšana, kā arī interešu un ārpusklases aktivitātes, kā resurss, kas nepieciešams, lai veicinātu labvēlīgus apstākļus izglītības iestādēs un to tuvumā, un 3. Pārskatu un video materiālu izstrādāšana, lai aprakstītu metodes mājasdarbu programmai, iesaistot vecākus un skolēnus.

Dažādo kontekstu ietekme uz priekšlaicīgas skolas pamešanas faktoriem ir tik liela, ka tradicionāli izglītības iestādes ar saviem resursiem var netikt galā. Eiropas Savienības politikas dokumentos ir aprakstīti desmit iekļaujošās izglītības galvenie principi, kas ir galvenais šī projekta tematiskais konteksts.

Latvijā ir uzkrāta pieredze, kā skolās apmierināt bērnu emocionālās un kognitīvās vajadzības. Atbalsta modeļu mērķis ir dot skolēniem iespēju, izmantojot mērķtiecīgus pašvaldības resursus, piedalīties ārpusskolas aktivitātēs, ar kuru palīdzību īstenot politiku, ko sauc par tikumisko izglītību. Tāpēc Latvijas partneris bija atbildīgs par ārpusskolas izglītības programmu izpēti katrā partnervalstī un labās prakses piemēru apkopošanu Latvijā, Norvēģijā un Nīderlandē.

## **1.1. Interesu izglītības loma skolēna personības veidošanā Latvijā.**

### **Vērtības un tikumi**

Vērtībizglītība kā rīks izglītības veicināšanai ir minēts vairākos Latvijas normatīvajos aktos, kuros ir norādītas vērtības un mērķi. Izglītības attīstības politikas virsmērķis ir kvalitatīva un iekļaujoša izglītība personības attīstībai, cilvēku labklājībai un ilgtspējīgai valsts izaugsmei.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam definē izglītības attīstības mērķus un rīkus, lai veicinātu personas kā indivīda prasmju attīstību un rīkus, kā šo attīstību veicināt ar izglītības metodēm, kā arī definē, kas ir vērtībizglītība likuma izpratnē:

**Vērtībizglītība** - personas pamatvērtību - garīguma, morāles, kultūras, gara un fiziskās stājas - izkopšana, ģimenes vērtību un nacionālās identitātes apzināšanās; personas pašapziņas, pašvērtības apziņas, pašrefleksijas, valodspējas un radošuma izkopšana; iecietības, izlīgumspējas, līdzjūtības u.c. vispārcilvēcisko spēju attīstīšana; ievirze, motivācija un sagatavošana veiksmīgai profesionālajai karjerai.

Viens no pamatnostādņu apakšmērķiem ir attīstīt indivīdu prasmes: veicināt vērtībizglītībā balstītu indivīda profesionālo un sociālo prasmju attīstību dzīvei un konkurētspējai darba vidē.

Profesionālās un sociālās prasmes tiek pilnveidotas mērķtiecīgāk, indivīdam izvēloties atbilstošu turpmākās profesionālās attīstības ceļu, vienlaikus paredzot atbalsta mehānismus mācības pametušajiem un izglītību neieguvušajiem, tādējādi paaugstinot vispārējo Latvijas sabiedrības izglītības līmeni un sekmējot nodarbinātību, ar ārpus formālās izglītības pasākumiem, sekmējot izglītojamo pilsonisko līdzatbildību un sabiedrisko aktivitāti, kā arī nostiprinot mūžizglītības principu.

Viens no apakšmērķa „Indivīdu prasmes: veicināt vērtībizglītībā balstītu indivīda profesionālo un sociālo prasmju attīstību dzīvei un konkurētspējai darba vidē” rīcības virzieniem ir priekšlaicīgi mācības pametušo un izglītību neieguvušo skaita samazināšana.

Šī rīcības virziena ietvaros paredzēts atbalsts preventīvu un kompensējošu pasākumu īstenošanai priekšlaicīgi izglītības sistēmu atstāšanas riskam pakļautiem, nabadzības riskam pakļautiem, trūcīgiem un maznodrošinātiem bērniem un jauniešiem, lai iespējami ilgi bērns vai jauniešis turpina mācības vispārējās un profesionālās izglītības iestādē, pabeidz to vai iegūst darba tirgū izmantojamu kvalifikāciju, kā arī atbalsts nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautiem bērniem un jauniešiem, trūcīgiem un maznodrošinātiem bērniem un jauniešiem interešu un ārpusklases aktivitāšu kvalitātes un pieejamības paaugstināšanai, t.sk. mācību uzņēmumu izveidei un darbības nodrošināšanai; atbalsts pašvaldību sadarbībai ar mērķi nodrošināt profesionālu iesaistīto valsts un pašvaldību institūciju atbalstu nabadzības riskam pakļautiem, trūcīgiem un maznodrošinātiem bērniem un jauniešiem.

Vienlaikus jauniešu garantijas ietvaros ir paredzēta jauniešu, t.sk. to, kuri nav nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībās, iesaiste jauniešu iniciatīvu projektu veidošanā un īstenošanā, kā arī neformālās mācīšanās aktivitātēs. Vienlaikus ātrākai un efektīvākai iekļūšanai darba tirgū jauniešiem tiks nodrošināta iespēja iegūt profesionālo izglītību īsajās (1-1,5 gads) profesionālās izglītības programmās. Šajā rīcības virzienā ir iekļauta arī sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iesaiste neformālās izglītības programmās (dienas aprūpes centros, grupu dzīvokļos, ieslodzījuma vietās, bērnunamos u.tml. esošos jauniešus, atkarībā nonākušos jauniešus, jauniešus ar garīgās attīstības traucējumiem, jauniešus, kas nemācās, nestrādā vai neapgūst arodu u.c.).

“Darbības programmā Latvijai 2021.-2027. gadam” (Operational Programme for Latvia 2021-2027) kā viens no specifiskajiem atbalsta mērķiem tiek plānots (4.2.3. SAM) – veicināt vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un mācībām un to pabeigšanu, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, sākot no agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes līdz pat vispārējai, profesionālajai un augstākajai izglītībai (..).

2019. gadā Latvijā 8,7% jauniešu (18-24 gadi) ir priekšlaicīgi pārtraukuši izglītības apguvi. OECD PISA 2018. gada pētījuma secinājumi liecina, ka viens no faktoriem, kas visvairāk ietekmē nevienlīdzīgu pieeju labai izglītībai, ir ģimenes sociāli-ekonomiskais stāvoklis un vecāku izglītības līmenis, kas ietekmē arī mobinga risku un tālākas karjeras izvēli.

Lai mazinātu sociāli ekonomisko nevienlīdzību, t.sk. COVID-19 krīzes ietekmi uz izglītības pieejamību, Latvijā plānots paplašināt piekļuvi interešu izglītībai, īpaši bērniem un jauniešiem ar ierobežotām iespējām, t.sk. ar speciālām vajadzībām, maznodrošinātajiem, ilgstoši slimojošajiem, reemigrantiem, imigrantiem u.c., tādā veidā mazinot priekšlaicīgas mācību pamešanas un NEET risku.

Zems izglītības līmenis ir būtisks riska faktors jauniešiem nokļūt NEET situācijā. 2018.gadā Latvijā 12,7% jauniešu vecumā no 15-34 gadiem (11,6% 15-29 gadi) atradās NEET situācijā un nesniedza ieguldījumu valsts ekonomikā. Latvijā ir augsts tādu jauniešu īpatsvars, kuriem ir nepietiekams izglītības līmenis un kuri neturpina mācības.

Lai nodrošinātu iekļaujošu izglītību, piekļuvi kvalitatīvai izglītībai un mazinātu COVID-19 krīzes ietekmi, Latvijā paredzēts turpināt attīstīt preventīvus pasākumus, lai mazinātu izglītības pārtraukšanas risku, veicinātu piekļuvi izglītībai, sociālo iekļaušanu, brīvā laika un bērnu pieskatīšanas pakalpojumu pieejamību, paredzot arī specifisku atbalstu NEET jauniešiem un personām ar invaliditāti, līdztekus sniedzot atbalstu Jauniešu garantijas virzītajos atbalsta pasākumos, veicinot arī neformālās izglītības ieguvu. Minētie pasākumi mazinās priekšlaicīgu mācību pamešanu, veicinās līdzdalību izglītībā, radot priekšnoteikumus izglītības ieguvei un

karjeras attīstībai, kā arī sniegs ieguldījumu jauniešu kopējai labbūtībai, mazinot nabadzības un sociālās atstumtības risku nākotnē.

Latvijas likumdošana paredz, ka pamatizglītība ir obligāta (Vispārējās izglītības likuma 32.p.), tādēļ skolēniem nav iespēja patvaļīgi pārtraukt mācības pēc paša vēlmes, to var darīt tikai pēc pilngadības sasniegšanas – 18 gadu vecuma, kad likumiski persona pati var lemt par sevi un savu rīcību (MK 591.noteikumu 52.4.punkts).

Skola var tikai veicināt skolēna interesi par mācību procesu un atbalstīt skolēnu, ja viņam ir priekšlaicīgas skolas pamešanas risks. Līdzekļi tam var būt dažādi:

- dalība projektos, kuri nodrošina individuālu atbalstu (piemēram, ESF projektos “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai”, "Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai" un “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs” );

- skolas atbalsta personāla atbalsts, sadarbībā ar dažādām bērnu uzraugošajām institūcijām;

- saturīga brīvā laika pavadīšanā skolā, tas ir, interešu izglītības pulciņi;

- tematiskās lekcijas un audzināšanas stundas par aktuālām problēmām u.tml. aktualitātēm;

- vērtībizglītības īstenošana;

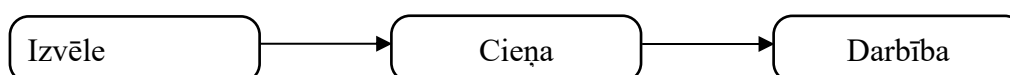
- u.c.

Šie līdzekļi nereti tiek kombinēti, lai iegūtu pēc iespējas labāku rezultātu un maksimāli novērstu iespēju, ka skolēns pārtrauks mācības.

### ***Vērtības - sabiedriski nozīmīgi un vispārpieņemti viedokļi par:***

- Cilvēka misija, uzdevumi, ideāli un mērķis (pamatvērtības);
- Sociālā sistēma un tās galveno elementu nozīme (patriotisms, demokrātija, privātīpašums);
- Nepieciešamība pēc morāles un ideoloģiskiem principiem un noteikumiem.

### ***Tikumu radīšana***



### ***Kā Latvijā saprot vērtību izglītību***

Pēc *Ināra Beļicka* teiktā, “vērtību izglītība ir cilvēka pamatvērtību attīstība izglītības procesā - garīgums, morāle, kultūra, gars un fiziskā stāja”. (*Beļickis I., Vērtīborientēta mācību stunda, 2000:187*).

*Skaidrīte Lasmane* norāda, ka “vērtību izglītība ir saprātīgu vēlmju audzināšanas un īstenošanas sistēma skolās.” (*Lasmane S., 2012*).

Pēc *Ausmas Šponas* domām, “Vērtības ir lietu vai parādību lietderība, nozīme cilvēka dzīvē vai pašattīstības avots.” (*Špona A., 2006:60*).

*Sandra Sebre* vērtību izglītībā izšķir šādas prioritātes:

- 1) katra skolēna individuālās vērtības: iniciatīva, sasniegumi, radošums;
- 2) sociālās vērtības, kas veicina pozitīvas attiecības: savstarpēja cieņa, iecietība, savstarpējs godīgums, uzticēšanās, līdzietība, empātija, sadarbība, laipnība;
- 3) valsts vērtības: demokrātija (vārda brīvība, vienlīdzība utt.), Pilsoniskā apziņa, vides aizsardzība (*Sebre S., 2013*).

“Noteikumos par valsts pamatizglītības standartu, pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatizglītības programmu paraugiem” ir definēti izglītības programmu uzdevumi un viens no tiem ir “veidot priekšstatu un sapratni par galvenajiem dabas, sociālajiem un ilgtspējīgas attīstības procesiem, morāles un ētikas vērtībām”.

### **Obligātā mācību satura ietvars.**

<b>Mācību jomas:</b>	<b>Caurviju prasmes:</b>	<b>Tikumi:</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Valodu;</li> <li>• Sociālā un pilsoniskā;</li> <li>• Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā;</li> <li>• Dabaszinātņu;</li> <li>• Matemātika;</li> <li>• Dizains un tehnoloģija;</li> <li>• Veselības un fiziskās aktivitātes.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kritiskā domāšana un problēmrisināšana,</li> <li>• jaunrade un uzņēmējspēja,</li> <li>• pašvadīta mācīšanās,</li> <li>• sadarbība,</li> <li>• pilsoniskā līdzdalība,</li> <li>• digitālā pratība.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• atbildība,</li> <li>• centība,</li> <li>• drosmē,</li> <li>• godīgums,</li> <li>• gudrība,</li> <li>• laipnība,</li> <li>• līdzietība,</li> <li>• mērenība,</li> <li>• savaldība,</li> <li>• solidaritāte,</li> <li>• taisnīgums,</li> <li>• tolerance.</li> </ul>

Pilnveidojot klases stundu programmas paraugu, pastiprināta uzmanība tika pievērsta pilsoniskās izglītības jautājumiem visplašākā nozīmē, t.sk., ietverot valstiskās audzināšanas un tikumisko vērtību apguves aspektus. Pilsonisko izglītību īsteno pedagoģiskajā procesā, kas ir orientēts uz skolēna:

- pilsoniskām zināšanām par demokrātijas pamatvērtībām, politisko līdzdalību, cilvēktiesībām, pienākumiem, savas valsts vēsturi un kultūras tradīcijām mijiedarbībā ar pasaules vēstures kontekstu, izmantojot kritisko un analītisko domāšanu;
- pilsoniskām prasmēm lēmumu pieņemšanā, komandas darbā, komunicējot ar līdzcilvēkiem, pilsoniskās līdzdalības prasmēm, prasmi saskatīt sevi kā kopienas locekli vietējā, reģionālā, nacionālā un starptautiskajā līmenī;
- pilsoniskām vērtībām, kas balstītas uz cieņu, tolerantu pieeju, starpkultūru dialogu, citu viedokļu uzklauššanu un pieņemšanu, savas pozīcijas veidošanu. Pilsoniskās vērtības ir indivīda personiskajā dzīvē nepieciešamo vērtību apliecinājums: izglītība, cieņa, personiskās identitātes noteiktība, pārliecība par saviem spēkiem, iespējas realizēt savus mērķus, ģimenes.

Pilsoniskās vērtības ir indivīda personiskajā dzīvē nepieciešamo vērtību apliecinājums: izglītība, cieņa, personiskās identitātes noteiktība, pārliecība par saviem spēkiem, iespējas realizēt savus mērķus, ģimenes 6 vērtības un visas sabiedrības kopīgās vērtības, kas saistās ar likumu ievērošanu, godīgumu, kopīgā labuma radīšanu, savstarpējo izpalīdzību un konfliktu mazināšanu kopīgu mērķu labad (Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca, Rīga: Zvaigzne ABC, 2000.).

Jautājums par vērtību kopumu vienmēr raisa plašas diskusijas, saskaroties ar uzskatu dažādību, tāpēc akcentējamas tās vispārcilvēciskās un kristīgās vērtības, kuras noteiktas 2014.gada 19.jūnijā apstiprinātajā Latvijas Republikas Satversmes preambulā: „Latvija kā demokrātiska, tiesiska, sociāli atbildīga un nacionāla valsts balstās uz cilvēka cieņu un brīvību, atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības un ciena mazākumtautības. (..) Uzticība Latvijai, latviešu valoda kā vienīgā valsts valoda, brīvība, vienlīdzība, solidaritāte, taisnīgums, godīgums, darba tikums un ģimene ir saliedētas sabiedrības pamats. Ikviens rūpējas par sevi, saviem tuviniekiem un sabiedrības kopējo labumu, izturoties atbildīgi pret citiem, nākamajām paaudzēm, vidi un dabu”.

Vienlaikus audzināšanas darba plānošanā un īstenošanā ieteicams ņemt vērā un atspoguļot arī Latvijas Kultūras kanonā ietvertās Latvijas kultūras vērtības.



### Vērtību audzināšana.

Mērķu komponents	Subjektīvais komponents	Saturiskais komponents	Procesuālais komponents	Diagnosticējošais komponents
<ul style="list-style-type: none"> <li>• mērķi un uzdevumi,</li> <li>• audzināšanas prioritātes,</li> <li>• personības īpašību attīstīšana.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• klases audzinātājs,</li> <li>• skolēni,</li> <li>• vecāki,</li> <li>• pedagogi,</li> <li>• atbalsta personāls,</li> <li>• sabiedrība.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• audzināšanas programmas,</li> <li>• skolēna izaugsmes dinamika,</li> <li>• savstarpējā subjektu mijiedarbība.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• darba formas un metodes,</li> <li>• sadarbība kolektīvā, skolā, ārpus tās.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kritēriji rezultātu izvērtēšanai,</li> <li>• izvērtēšanas un analīzes metodes un formas.</li> </ul>

### Pamatskolā vērtību izglītība tiek īstenota vairāku mācību priekšmetu ietvaros

Latvijas Republikas Valsts izglītības satura centra (VISC) vecākā referente *Spodra Austruma* norāda, ka vērtību izglītība ir izglītības sasniegumu kopums, kas iezīmē vērtības izvēles pamatprincipus, ko skolēni vispirms apgūst ģimenē un vēlāk skolā, saskaņā ar izglītības standartiem. Mūsdienu pētījumos vērtību izglītība un vērtības ir definētas kā filozofijas daļa un kā morālās izglītības sastāvdaļa, kas veido bērna personību. Vērtību izglītībai ir pedagoģiska nozīme un tā tiek īstenota ne tikai ētikas, sociālo zinību, kristietības, literatūras, filozofijas, vēstures un kultūras studijās, bet arī audzināšanas stundās.

VISC 2011. gadā uzsāka diskusijas par vērtību izglītību, un tas ir izstrādājis metodiskos ieteikumus audzināšanas darba uzlabošanai vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs. Ieteikumi paredz, ka izglītības procesā skolēniem jāattīsta izpratne un pozitīva attieksme pret šādām vērtībām:

- Cilvēks un viņa personība,
- Dzīvība, veselība un drošība,
- Garīgums un morāle,
- Cieņpilnas, atbildīgas un iecietīgas savstarpējās attiecības,
- Zināšanas un darbs,
- Savas un sabiedrības labklājības veicināšana,

- Patriotisms un pilsoniskā līdzdalība,
- Ģimene,
- Tradīcijas un kultūra,
- Daba un vide ilgtspējīgā attīstībā.

*Spodra Austruma* norāda, ka normatīvajos aktos, kas saistīti ar izglītību, tostarp Noteikumos par valsts standartu pamatizglītībā, pamatizglītības mācību priekšmetu un pamatizglītības programmu standartā vērtību izglītība ir transversāla prasme, kas nozīmē tikumiskas personības attīstību, kas balstās morālajās vērtībās un veicina spēju veidot un uzturēt atbildīgas attiecības ar citiem cilvēkiem, ģimeni, valsti un sabiedrību kopumā.

### **Vērtību izglītība kā valsts mēroga programma**

*Spodra Austruma* uzsver, ka nākotnes izaicinājumi varētu būt gan katras skolas mācību programmas, gan valsts mācību programmas izstrāde. Turklāt viņa uzsver, ka vērtības mācās un pieņem skolēni savā ģimenē, savās sociālajās grupās, klasē. Lai gan skolu vadītājiem vajadzētu būt iesaistītiem to atjaunināšanā.

### **UNESCO redzējums par vērtībuzglītību**

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas izglītības programmas direktore *Ilze Dalbiņa* norāda, ka UNESCO vīzija ir tāda, ka vērtību izglītība ir sarežģīts jēdziens un tā ir mācīšanās par vērtībām - kā tās radīt un nodot tālāk, novērtēt un saprast, kas padara lietu / vietu / notikumu / praksi par vērtību noteiktā vēsturiskā vai sociālā kontekstā. Tādējādi var teikt, ka vērtību izglītība attiecas gan uz izglītības saturu, gan metodēm.

*Ilze Dalbiņa* atzīmē, ka vērtību izglītība ir nozīmīga katra indivīda personības attīstībā (pašpārlicinātības, inteliģences, empātijas stiprināšanas) un tādās 21. gadsimta prasmēs kā kritiskā domāšana, radošums, sadarbība un komunikācija, kā arī tādās sabiedrības veidošanā, kurai ir kopīga izpratne par to, kāda uzvedība un idejas ir labas vai sliktas, pareizas vai nepareizas. UNESCO uzsver, ka arī uz vērtību balstīta audzināšana ir ilgtspējīgas attīstības un sabiedrības izaugsmes pamats.

### **Interesu izglītības nozīme skolēna personības izaugsmē**

Ir būtiski, lai līdztekus mācībām, skolēni varētu piedalīties ārpusstundu aktivitātēs – kādā no interešu izglītības pulciņiem. Pieaug interešu izglītības nozīme jaunās paaudzes audzināšanā. Bieži vien interešu izglītības pedagogam ir nozīmīga loma skolēna vērtībuzglītībā un audzināšanā. Skolēnam ir iespēja celt savu pašapziņu, pašrealizēties, dzīvot jēgpilnu dzīvi, sastapties ar domubiedriem, izjust savu piederību un vajadzību.

Interesu izglītības aktivitātes attīsta, veicina un pilnveido šādas skolēna prasmes un personības iezīmes:

- 1) attīstās skolēnu pašapziņa, viņi iemācās izprast sevi, novērtēt savas spējas, pieredzi, sasniegumus, personiskās īpašības, stiprās un vājās puses, veido atbildīgu attieksmi pret dzīvi, profesijas izvēli, nākotnes plāniem un to īstenošanu;
- 2) skolēni apgūst un pilnveido sociālās prasmes (prasmi līdzdarboties komandā, publiski uzstāties un prezentēt savus sasniegumus, izvērtēt panākumus un kļūdas, izteikt un pamatot savas domas un viedokli, ievērot uzvedības etiķeti, komunicēt un sadarboties ar vienaudžiem), palielinās viņu pilsoniskā aktivitāte un atbildība;
- 3) nonākot citā vidē, skolēni ne tikvien gūst jaunu informāciju, zināšanas, bet arī izmēģina tās praktiski, gūst pieredzi, dalās savos atklājumos ar citiem, iegūst draugus un domubiedrus, mācās būt toleranti, atsaucīgi, izpalīdzīgi, apliecina savu attieksmi pret ētiskajām vajadzībām.

### **Rīga Pļavnieku pamatskolas pieredze interešu izglītības nodrošināšanā**

Rīgas Pļavnieku pamatskola ir izstrādājusi un piedāvā skolēniem dažādas interešu izglītības jomas un programmas. Katrs skolēns var izvēlēties sev tuvu jomu, kurā attīstīt savas prasmes un talantus. Nereti tieši skolēni ar vājām mācību sekmēm aktīvi parāda savu talantu kādā jomā, piem., sportā.

#### **Interesu izglītības jomas (Kultūrizglītība).**

<b>Interesu izglītības joma</b>	<b>Interesu izglītības nodarbība Rīgas Pļavnieku pamatskolā</b>
Dejas	Tautas dejas
Mūzika	Koris
Vizuālā un vizuāli plastiskā māksla	Floristika
	Keramika
	Netradicionālie rokdarbi
Teātra māksla	Teātris
Tehniskā jaunrade	LEGO
	Mājaslapas veidošana
Vides izglītība	Dabas pētnieki

## **Rīgas Pļavnieku pamatskolā īstenotās interešu izglītības programmas un to raksturojums:**

### **Tautas dejas**

Skolēniem tiek radīta iespēja radošai izpausmei un spēju izkopšanai kustību, deju un skatuves kultūras jomā. Šajā pulciņā veidojas fiziski, garīgi un emocionāli pilnīgas personības. Tiek attīstītas sociālās iemaņas saskarsmes jomā. Kā arī veidojas izpratne par Latvijas kultūras vērtību un tradīciju saglabāšanu un kopšanu, sargājot latviešu kultūras fenomenu - Latviešu Dziesmu un deju svētkus, kuru pamats ir Skolēnu Dziesmu un deju svētki.

### **Koris**

Skolēnu dalības korī pozitīvie aspekti:

- veicina audzēkņa pilnveidošanos, veidojot garīgi attīstītu, brīvu, atbildīgu un radošu personību;
- paplašina izpratni par Latvijas un pasaules kultūras mantojumu;
- integrē bērnus mūsdienu sabiedrības kultūras norisēs;
- pilnveido savas kultūras identitātes apziņu un cieņu pret citām kultūrām;
- attīsta spējas ne vien izpildīt, bet arī dzirdēt, uztvert un novērtēt mūziku;
- gūst radošās darbības pieredzi;
- izkopj saskarsmes un sadarbības iemaņas;
- sekmē personības emocionālo un intelektuālo attīstību;
- veicina individuālo un kolektīvo radošo spēju attīstību;
- nodrošina latviešu koru kustības pēctecību, sagatavojot dziedātājus dalībai mākslinieciskajā pašdarbībā, kultūrvides veidošanai un dziesmu svētku tradīcijas turpināšanai.

### **Floristika**

Tas ir veids kā rosināt skolēnu interesi par dabu. Katrs pulciņa dalībnieks sajūt dabas procesu cikliskumu, veicina radošumu un atvērtību pasaules uztverei. Darbs nodarbībās rosina tā dalībniekus pastāvīgi domāt un savu ideju praktiski realizēt, izmantojot sezonai atbilstošus dabas materiālus. Šī programma attīsta prasmes veidot radošus darbus, saskaņot atbilstošus izteiksmes līdzekļus, tehniku, loģisko un tēlaino domāšanu.

## **Keramika**

Darba procesā skolēni apgūst praktisku pieredzi par proporcijām un dažādām formām. Veidošana veicina radošās fantāzijas attīstību un telpiskuma izjūtu, tāpat veidošana skolēnos attīsta estētisko izjūtu. Veidošana un virpošana attīsta roku un pirkstu koordināciju. Darbojoties skolēni iegūst pirmatnēju priekšstatu par māla pielietojumu celtniecībā un dažādu sadzīves priekšmetu ražošanu.

## **Netradicionālie rokdarbi**

Apmeklējot pulciņa nodarbības, skolēni paplašina savu redzesloku un padara dzīvi krāšņāku gan saviem tuviniekiem un draugiem, gan sev. Viņi izgatavo dažādus izstrādājumus un rokdarbus ne tikai Latvijas tradicionālajiem svētkiem - Ziemassvētkiem, Lieldienām, Skolotāju dienai, valsts svētkiem, bet arī piedalās dažādos konkursos un izstādēs. Dalība dažādā mēroga pasākumos palīdz skolēniem attīstīt un pilnveidot savas saskarsmes un sadarbības spējas, kā arī iemācīties organizēt pasākumus saviem tuviniekiem un draugiem. Izgatavojot dāvanas labdarība akciju ietvaros, skolēni kļūst sirsnīgāki, attīsta līdzjūtību un dāvināt prieku citiem cilvēkiem.

Skolēniem, kuri apmeklē rokdarbu pulciņu, attīstās estētiskā gaume, fantāzija un meistarība. Viņi apgūst dažādas lietišķās mākslas tehnikas: aplicēšanu, origami, pērlīšu vēršanu, izšūšanu, šūšanu, adīšanu, tamborēšanu, sutažas tehniku, dekupāžu, papīra dizainu, kvilingu, kolāžas šika tehniku, ganutell (rokdarbu darināšanu no stieplītes, diegiem un pērlītēm).

## **Teātris**

Skolēnam darbošanās teātra pulciņā dod vispusīgas zināšanas par aktiermeistarības pamatprincipiem, dramaturģijas materiāliem. Trenē uzmanību, domāšanu, uztveri un atmiņu. Attīsta ķermeņa atbrīvošanas un runas iemaņas. Skolas teātra pulciņa kolektīvā notiek bērna vispusīga attīstība.

## **LEGO**

LEGO konstruktora veidošana attīsta roku sīkos muskuļus, pirkstus, kas ir ļoti nepieciešams bērnu rakstīšanas iemaņu pilnveidei, salasāmam rokrakstam, zīmēšanai, ēšanai un citām ikdienā nepieciešamām darbībām. Protams, LEGO konstruēšana attīsta domāšanu, jo darbojoties ar to tiek attīstīta loģika, matemātika, krāsu uztvere un tiek veicināta mākslinieciskā uztvere. Atšķirībā no citiem konstruktoriem, LEGO īpaši attīsta iztēli un radošumu, jo klucīšu daudzveidība, tematika, pieejamās krāsas un izmēri sniedz iespēju realizēt jebkuru ideju.

## **Mājaslapas veidošanas pulciņš**

Nodarbībās mājaslapas veidošanas pulciņā skolēni pilnveido IKT izmantošanas prasmes, izmantojot tehnoloģijas praktiskā darbībā. Skolēni attīsta radošo domāšanu, veidojot savu mājaslapu.

### **Sporta spēles - basketbols, florbols.**

Florbols un basketbols rada skolēniem iespējas veidoties par vispusīgi attīstītām personībām, kas apzinās sporta un fizisko aktivitāšu lomu, veselīga dzīvesveida nozīmi un sportisko sasniegumu vērtību. Tie pilnveido zināšanas par sportu, nodrošina skolēnu sporta meistarības pilnveidošanas iespējas un sagatavošanu augstiem sasniegumiem sportā.

### **Vides interešu izglītība**

Pulciņa „Dabas pētnieki ” programma ir paredzēta sākumskolas vecuma bērniem (1.-4.klase, 7-10gadi), kas tiek īstenota kopš 2017./2018.mācību gada. Pulciņa nodarbībās skolēni iepazīst apkārtējo vidi un tajā notiekošos dabas procesus, iepazīst vides ietekmi uz cilvēku un cilvēka ietekmi uz vidi (pētīt, analizējot, eksperimentējot).

Skolēnu ieguvumi, apmeklējot pulciņu:

- 1) tiek attīstītas pētnieciskā darba prasmes;
- 2) tiek radīta interese par pētīšanu un dabas zinātņu procesu apguvi;
- 3) tiek izziņāta apkārtējā vide (tajā noritošie procesi);
- 4) tiek sekmēta izpratne par vides ietekmi uz cilvēku un cilvēka ietekmi uz vidi;
- 5) tiek veicināta labvēlīga attieksme vides saglabāšanā, ilgtspējīgā attīstībā un uzlabošanā;
- 6) tiek sekmēta karjeras veidošanas apziņa.

Skola piedāvā ne tikai savas interešu izglītības programmas, bet arī programmas, kuras īsteno citi. Kā viena no šādām aktivitātēm ir Jaunsardzes programma. Šo programmu īsteno Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija. Programmas mērķis ir audzināt patriotisku jauniešu paaudzi, kura var iestāties par savas valsts aizsardzību. Jaunsardzes ietvaros skolēni apgūst izdzīvošanas prasmes dažādās situācijās un vidēs, kā arī attīsta savu fizisko sagatavotību un psihoemocionālo noturību.

Interesu izglītības pedagogi veido izpratni skolēnos ne tikai par skolas izvirzītajām vērtībām, bet arī par vispārcilvēciskajām vērtībām. Skolēni, pārstāvot skolu dažādos ārpuskolā pasākumos,

popularizē skolas tēlu, mācās sadarboties viena mērķa īstenošanai, ir radoši, ciena citu cilvēku intereses un ir vērsti uz izaugsmi, jo vēlas sasniegt arvien augstākus rezultātus.

Interēšu izglītība, dalība projektos, tematiskās nodarbības un vērtībizglītības ieviešana skolas ikdienā ir uz kompetenču attīstību un uz bērnu centrētu mācību procesu īstenošana, kas nodrošina ilgtspējīgu attīstību.

## 1.2. Interesešu izglītības nozīme skolēnu personības veidošanā Norvēģijā

Norvēģija no Latvijas atšķiras ar to, ka lielu daļu sporta un brīvā laika interesešu pulciņu vada brīvprātīgie un privātie dalībnieki.

Turklāt visām Norvēģijas pašvaldībām ir pienākums piedāvāt ārpusskolas laika nodarbības skolēniem, un turpmāk mēs aprakstīsim Aktivitātes skolas / SFO (Skolas brīvā laika pavadīšanas programma) likumdošanu un mērķus.

### **Izglītības likuma 13. – 7. nodaļā ir noteikts šādi :**

*Pašvaldībai ir jāpiedāvā skolas atpūtas programma pirms un pēc mācību stundām no 1. līdz 4. klasei, kā arī bērniem ar īpašām vajadzībām no 1. līdz 7. klasei.*

*Pēcskolas aprūpes programma piedāvā rotaļas, kultūras un brīvā laika pavadīšanu, pamatojoties uz bērnu vecumu, funkciju līmeni un interesēm. Pēcskolas aprūpes programma nodrošina bērnus ar aprūpi un uzraudzību. Bērniem invalīdiem jānodrošina labi attīstības apstākļi. Programmas norises vietām gan ārpusē, gan iekšpusē jābūt piemērotām šim mērķim.*

Oslo pēcskolas programmai ir nosaukums “Aktivitētsskolen” (Aktivitāšu skola).

### **Noteikumu 1. sadaļā par Aktivitāšu skolu atrodam tās mērķi, kas nosaka:**

Aktivitātes skolas (turpmāk - AS) ciešā sadarbībā ar vecākiem veic pasākumus, lai bērniem, uz kuriem attiecas programma, nodrošinātu drošu aprūpes un atpūtas piedāvājumu pirms un pēc skolas mācību laika. Pamatojoties uz bērnu vecumu, funkciju līmeni un interesēm, piedāvājumu raksturo bērnu vajadzības pēc aprūpes, rotaļām, aktivitātēm un sociālās mācīšanās. AS ir mācību atbalsta arēna un palīdz stiprināt bērnu akadēmisko attīstību. Bērniem tiek dota iespēja strādāt ar mājasdarbiem. AS ietver gan āra, gan iekštelpu aktivitātes.

Aktivitāšu skola (AS) veicina bērnu motivācijas, sasnieguma sajūtas un mācīšanās stiprināšanu. Iedvesmojošas un uz spēlēm balstītas aktivitātes iekļaujotā sabiedrībā būs AS pamats. Darbības un pedagoģiskais plāns palīdzēs radīt labu kontekstu un veselumu bērnu skolas dienā.

Sadarbībā ar brīvprātīgo grupām, sporta klubiem un kultūras dalībniekiem AS izstrādā piedāvājumus, kas stimulē un veicina bērnu sasniegumus un pozitīvu pieredzi. Ar daudzveidīgu piedāvājumu, kas balstīts uz skolēnu aktivitātēm, AS palīdzēs veicināt bērnu garīgo un fizisko veselību, kā arī sekmēs viņu sociālo un akadēmisko attīstību. AS apmeklēšanai vajadzētu gan veicināt bērna attīstību, gan būt jautra. Visiem bērniem ir iespēja piederēt AS kopienai. AS



piedāvājumam Oslo jābūt arī ar sociāli izlīdzinošu efektu. AS tiek attīstīta draudzība, kā arī piederība un vienotība. AS jābūt mācību atbalsta arēnai, kas veicina studentu mācīšanos plašākā nozīmē. AS atvieglo skolēnu dzīves prasmes un veicina profesionālo un sociālo attīstību. Darbs ar valodu un pamatiemaņām ir AS centrā. Ietvara plāns uzsver pienākumus sadarbībā starp AS un skolu. Aktivitāšu saturs tiek izstrādāts skolotāju un AS darbinieku sadarbībā. Viņiem arī jāstrādā saskaņā ar kopīgajām vērtībām un skolēnu uzskatiem. Tādā veidā skolēnu skolas dienā valda saskanība. Lai nodrošinātu labu skolas sākumu, skola sadarbojas ar bērnudārziem. AS tajā ir svarīga loma. AS skolēniem piedāvā plašu kultūras aktivitāšu klāstu, āra, fiziskās aktivitātes un citus pasākumus, kas veicina profesionālo, sociālo un fizisko attīstību.

### **Pedagoģiskie principi un pamatprasmes**

**Spēle un sociālā kompetence:** AS skolēni ikdienas rotaļās un aktivitātēs kopā ar citiem attīstīs sociālās prasmes. Spēle un mācīšanās ir cieši saistītas, un tām vajadzētu raksturot AS ikdienu.

Skolēniem vajadzētu sajust, ka viņi pieder AS un ka viņus atbalsta un vada, lai visiem būtu labi un viņi piedalītos rotaļās un aktivitātēs. AS arī nodrošina, ka rotaļas un aktivitātes ikdienas dzīvē notiek dažādās vecuma grupās.

**Praktiska un daudzveidīga ikdiena:** AS palīdz skolēniem izmantot savas radošās spējas praktiskās un daudzveidīgās aktivitātēs. Skolēni iegūst zināšanas un pieredzi par dažādām profesijām. Skolēniem tiek attīstīta spēja radīt un izpētīt. AS laikā skolēni strādā praktiski, konkrēti un daudzveidīgi. AS ir unikāla iespēja īstenot projektus un aktivitātes, kas atbalsta praktisko darbu. Skolēniem ir iespēja izgatavot izstrādājumus, kur viņi var izmantot dažādas tehnikas un materiālus.

**Motivācija un sasnieguma sajūta mācību atbalsta aktivitātēs:** AS ir mācību arēna, kas atbalsta skolas darbu ar mācību priekšmetu apmācību, pamatprasmēm un skolēnu sociālo attīstību. Veicot mācību atbalsta aktivitātes, skolēni iegūst pieredzi, kas veicina profesionālo un sociālo attīstību. Mācību atbalsta aktivitātēs AS tiek uzsvērtas sasniegumu pieredze un motivācija, kā arī papildus nostiprinātas pamatprasmes: lasīšanas, rakstīšanas, aritmētiskās, mutiskās un digitālās prasmes. Tas jāplāno ciešā sadarbībā ar skolas pedagogiem. Mācību atbalsta darbību raksturo skolas mācību darba pastiprināšana. Aktivitāte ir labi plānota, tai ir skaidri mērķi, un tai jāveicina skolēnu motivācija un sasniegumu sajūta.

**Valoda - lasīšanas, rakstīšanas un mutiskās prasmes:** labas norvēģu valodas prasmes ir priekšnoteikums aktīvai līdzdalībai ikdienas dzīvē skolā un AS, kā arī priekšnoteikums progresēšanai mācību priekšmetu un prasmju apgūvē. Lai nodrošinātu labas norvēģu valodas zināšanas visai skolēnu grupai, visas Oslo AS strādā ar valodas prasmju attīstību. AS veicina aktivitātes, kas stimulē skolēnu valodas attīstību. Skolēniem ir iespējas aktīvi izpētīt un lietot norvēģu valodu. Laba valoda veicina skolēna spēju kritiski domāt, reflektēt, saprast un mācīties. Laba skolēnu valodas prasmju attīstība arī veicina sociālo iekļaušanu.

**Aritmētika un matemātika:** ļaujot skolēniem izpētīt, risināt problēmas un izmantot aritmētiku dažādās situācijās, AS palīdz palielināt skolēnu izpratni par skaitļiem un prasmēm matemātikā.

**Digitālās prasmes:** AS spēlējoties un mācoties izmanto mācību tehnoloģiju, lai attīstītu skolēnu radošumu un digitālās prasmes. Digitālās aktivitātes veicina skolēnu radošumu un atbalsta studentu mācīšanos. Izmantojot digitālos rīkus, personālam jābūt aktīvam kopā ar skolēniem. Darbs šajā jomā ietver izpratni par digitālo spriešanu un palīdzību skolēniem attīstīt ētisko izpratni saistībā ar digitālajiem medijiem.

Aktivitātes skola palīdz skolēniem pabeigt un nokārtot vidusskolas izglītību, ievērojot pedagoģiskos principus un pamatprasmes, AS piedāvā aktivitātes četrās galvenajās jomās:

*I. Daba, vide un ilgtspējīga attīstība:* Skolēniem jānodrošina dažādas iespējas labi justies dabā un vietējā vidē. Viņiem jāiemācās rūpēties par dabu un jāpiedalās apzinātās darbībās vides saglabāšanas labā.

*II. Māksla, kultūra un radošums:* AS aktivitātes un darbs ar mākslu un kultūru iedvesmo skolēnus izmantot savu iztēli un veicināt zinātkāri un radošu prieku.

*III. Fiziskās aktivitātes:* Skolēni var piedalīties dažādos fiziskās aktivitātes veidos, lai iegūtu sasniegumus, pozitīvu kopīgu pieredzi un ķermeņa kontroli.

*IV. Pārtika un veselība:* AS palīdz skolēniem iegūt pieredzi maltīšu pagatavošanā, iegūt zināšanas par uzturu un nodrošināt labu kopīgu pieredzi maltīšu laikā.

### 1.3. Interēšu izglītības nozīme skolēnu personības veidošanā Nīderlandē

Nīderlande atšķiras no Latvijas ar to, ka lielu daļu sporta un brīvā laika intereses vada brīvprātīgie un privātie dalībnieki.

#### Sports

Nīderlandē 2019. gadā 63,2% jauniešu no 4 līdz 11 gadu vecumam sporto katru nedēļu un 71,3% jauniešu 12-17 gadu vecumā. Nīderlandē mēs galvenokārt sportojam sporta asociācijā. Piemēram, 2019. gadā sporta asociācijā katru nedēļu sportoja 66,6% jauniešu 4-11 gadu vecumā un 61,5% jauniešu vecumā no 12 līdz 17 gadiem.

Viena no Nīderlandes izglītības sistēmas galvenajām iezīmēm, ko garantē Konstitūcijas 23. pants, ir izglītības brīvība, kas paredzēta kā brīvība dibināt skolas (dibināšanas brīvība), lai organizētu mācīšanu skolās (mācību organizācijas brīvība), un brīvība noteikt principus, uz kuriem tie balstās (pārlicības brīvība). Cilvēkiem ir tiesības dibināt skolas un nodrošināt mācības, pamatojoties uz reliģisko, ideoloģisko vai izglītības pārlicību. Konstitūcija publiskajām un privātajām skolām piešķir vienlīdzīgas finansiālas iespējas. Tas nozīmē, ka valdības izdevumi valsts izglītībai jāsaskaņo ar izdevumiem privātajai izglītībai. Nosacījumi, kas privātajām skolām jāizpilda, lai pretendētu uz finansējumu, ir noteikti likumā.

#### Mācību paplašinājums Roterdamā

Roterdamas pilsētā mums ir Mācīšanās paplašinājuma (Learning Extension) programma. Tādas programmas ir arī citās Nīderlandes pilsētās, piemēram, Utrehtā. Roterdamas pašvaldība darbojas kopā ar skolām un Roterdamas dienvidu nacionālo programmu. Visā programmā gadā ir iesaistīti 7500 bērni; tie visi ir bērni, kuri ir uzņemti pamatzglītībā septiņos rajonos Roterdamas dienvidos. Programma ietver parastās skolas programmas pagarināšanu par 400 stundām gadā (no 940 līdz 1340). Katru gadu grupās tiek piedāvātas aptuveni 150 000 papildu stundas.

Tāpēc skolas bērni daudz laika mācās skolā vai ir aizņemti ar skolas organizētajām aktivitātēm. Runa nav tikai par papildu valodu un aritmētiku, bet arī par “bagātināšanas stundām”. Tas ir par aktivitātēm un pieredzi, ko vidējās klases bērniem piedāvā no mājām - darbības, kas padara viņus veiksmīgākus (profesionālajā) dzīvē. Šīs ir aktivitātes, kuras bērniem pilsētas dienvidos šobrīd nepietiek.

Visas attiecīgās skolas atrodas vissliktākajos Roterdamas rajonos. Ir septiņi rajoni, kas sastāv no 30 pamatskolām. Visas šīs skolas piedalās programmā. Programmu piedāvā un tā ir pielāgota

katrai skolai. Viņi var daļu no tā īstenot paši vai pieaicināt organizācijas no ārpuses, piemēram, sporta, kultūras, profesionālās ievirzes, IKT, pārtikas, dabas un tehnoloģiju jomā. Ir svarīgi, lai skolas un it īpaši skolotāji, kuri jau ir pārslogoti, tiktu izmantoti pēc iespējas mazāk. Ir arī svarīgi, lai ārējām pusēm būtu labas pedagoģiskās un didaktiskās prasmes un viņi varētu uzturēt kārtību nodarbībās.

Ir vairāki privāti pakalpojumu sniedzēji, kas palīdz skolām plānot pagarināto mācību laiku.

## 2.ĀRPUSKLASES IZGLĪTĪBAS RĪKKOPA - Latvijas piemēri

Rīgas Pļavnieku pamatskola ikdienā izmanto dažādas darba formas, lai sekmētu un attīstītu vērtībizglītību skolēnos. Tās tiek izmantotas, ņemot vērā dažādus faktorus:

- Mācību stundas mērķis un uzdevumi;
- Vēlamais sasniedzamais rezultāts;
- Atgriezeniskās saites iegūšanas iespējas;
- Rezultāta iegūšanas jēgpilna efektivitāte;
- Mācību formas atbilstība;
- Emocionālā vide, tās labvēlīga veidošana un pilnveidošana;
- u.c.

Esam apkopojuši vairākus rīkus, kuri ir praktiski izmantojami mācību procesā kā mācību stundas sastāvdaļa tā, lai sekmētu skolēnu iesaisti dažādās nodarbībās un veidotu vērtībizglītības izpratni un to lietošanu ikdienas dzīvē. Atsevišķi rīki ir vērsti uz skolēnu emocionālo attīstību un pilnveidošanu, tādējādi veicinot bērnos emocionālo noturību.

### 1.1. Augstas emocionālās inteliģences metodes

#### **METODES: KĀ PALĪDZĒT SKOLĒNIEM NEITRALIZĒT STRESU, KONCENTRĒTIES, MĀCĪTIES.**

#### **UN KĀ, LĪDZ AR TO, PALĪDZĒT PEDAGOGIEM**

**SKOLOTĀJA: ELĪNA OSMANOVA.**

#### **KUSTĪBAS:**

- **Elektrības nodošana** – skolēni stāv līdzās viens otram roku stiepiena attālumā. Rindā pirmais sāk attēlot elektrības kustību un nodod tālāk nākamajam pieskaroties, un tā uz priekšu, kamēr visi ir saņēmusi elektrības strāvu. Pēdējais skolēns pieskaras atkal pirmajam un spēle ir galā.
- **Īkšķu spēle** – skolēni stāv līdzās viens otram ar izstieptām rokām uz sāniem ar īkšķiem uz augšu. Ja vadītājs nosauc skaitli, kurš, piemēram, dalās ar trīs, jāmēģina noķert blakus stāvētāja kreisais īkšķis, tikmēr neļaujot saķert savu kreisās rokas īkšķi. Tiem, kam neizdevās, jāpietupas trīs reizes.

- **Greizie spoguļi** – skolēni stāv pa pāriem viens otram pretī un mēģina identiski attēlot pretī stāvošā kustības.
- **Muguras masāža** – skolēni stāv viens aiz otra rindā un masē viens otram muguru, plecus. Pēc laiciņa rinda pa griežas pa 180° un atkal masē muguras. Kādam var arī nepatikt tik tuvs kontakts.
- **Visiem vienlaikus paveikt kādu uzdevumu nesarunājoties** – skolēni apsēžas uz galdiem un mēģina vienlaicīgi nolekt. Uzdevums ir atrast līderi un tam ir jāpanāk, lai visi ievērotu viņu, bet darīt to bez jebkādam skaņām vai runāšanas.
- **Ūdenszāles attēlošana** - staipīšanās uz visām pusēm, attēlojot ūdenszāli straumē.
- **Kristāliņš – čūska** – skolēni iet rindā viens aiz otra un ja kāds pēkšņi apstājas, tad arī pārējiem jāapstājas uz jāuzliek roka priekšā stāvošajam uz pleca.
- **Sasildīšanās** – sāk ar plaukstu berzēšanu, tad elkoņu, roku, plecu un pāriet pie kakla. Nākamās ir ausis un galva, pēc tam seko sāni un mugura (kā sevis apskaušana), tālāk kājas un ceļi līdz atgriežas atpakaļ pie plaukstām.
- **Staipīšanās uz pirkstgaliem** – skolēni pāris reizes stiepjas uz pirkstgaliem, stiepjot rokas un galvu uz augšu it kā sniegtos pretī saulei.
- **Stresa noņemšana** – skolēni stāv, ir atbrīvota ķermeņa augšdaļa un rokas brīvi gar sāniem. Tad sāk strauji virzīt labo roku pret kreiso sānu un kreiso roku pret labo - kā marionetes.
- **Skolēni ar kreiso roku pulksteņrādītāja virzienā masē vēderu, tikmēr ar labo roku** – pretēji pulksteņrādītāja virzienam – masē galvu.

#### **KĀPĒC:**

- Lai jūs spētu uztvert informāciju
- Lai justos drošāk, pārliecinātāk par sevi
- Mācētu kontrolēt savas emocijas un izjūtas un tad jūs spējat redzēt tālāk par savu degungalu

#### **SECINĀJUMI PAR AKTIVITĀTĒM:**

- stundas ir mierīgākas un tiek pavadītas pozitīvākā atmosfērā
- skolēnu atmiņa vai arī prasme uztvert/izprast mācīto ir kļuvusi krietni labāka
- sākumā bija nesapratne, kāpēc to darīt, bet tā pārgāja pēc pirmās nedēļas un tad jau paši gribēja dažādas aktivitātes un elpošanu.

## 2. SKOLOTĀJA: ARITA LĪPENĪTE

### ELPOŠANAS

- **9x ieelpa-izelpa** – stabila stāja, aizver acis, rokas uz vēdera un 9 reizes dziļa ieelpa un izelpa, darām visi reizē vai katrs savā tempā
- **Ātrā elpošana** – ātri ieelpo un izelpo, maksimāli dziļi, kādu noteiktu laiku, līdz signālam, atkārti 3 reizes (vai pēc nepieciešamības)
- **Sevis skanēšana** – iekārtojas ērti, un ieelpo un izelpo, kamēr sajūt kā elpo katra ķermeņa daļa (kāja, pēda, celis, vēders, galva, roka utt.), skolotājs var norādīt runājot līdzī, fonā var skanēt mierīga mūzika
- **Elpošana ritmā** – ievēl elpu ar skaitu → (1-3) → aiztur → (1-3) → izelpo → (1-3)

### KUSTĪBAS:

- **Darām reizē** – pa pāriem skolēni pagriežas viens pret otru ar muguru, tad jāveic kāda kustība, nesaskatoties mēģina to veikt reizē; jāsajūt otrs jāmēģina reizē piemēram, pacelt labā roka, salikt kāju ceļi, pietuities utt.
- **Plečiņu masēšanā** – sastājas aplī (deju virzienā), uzliek rokas uz pretī stāvoša pleciem un viegli pamasē klasesbiedra plečiņus
- **Energija** – pa pāriem nostājas viens pret otru, paceļ rokas plecu augstumā sev priekšā, un izlādējot izkustās savā ritmā kustībās tā it kā saņemtu “elektrību”
- **Diskotēka** – aizver acis rokas, pieliek pie ausīm un iedomājosies ka skan viņa mīļākā dziesma dejo, kustās
- **Elkoni – plaukstas** – sēžot uz galda noliek rokas, mainot pie galda pieskaras ar elkoni – plaukstu
- **Pagriezieni elkoņos** – sēžot, rokas plecu aukstumā saliektas elkoņos, pagriežas uz vienu pusi uz otru pusi
- **Pieceļas apsēžas** – pieceļas kājās, ātri ieelpo – izelpo, apsēžas, atkārti vairākas reizes
- **Purināšanās** – izpurina katru ķermeņa daļu
- **Uzlādēšana** – saberzē plaukstas kamēr siltas un tad liek pie ķermeņa daļām (galva, kājas, pleci utt.) un it kā uzlādē/uzsilda

- **Stiepšanās** – paceļ rokas uz augšu mēģina aizsniegt kaut ko pie griestiem (kādu objektu pie sienas, tāfeli u.c.); var veikt gan sēdus, gan stāvus
- **Taisna mugura** – iztaisno un saliec muguru, mēģina sajūst kā ir taisnas muguras sajūta, var veikt gan sēdus, gan stāvus
- **Samīļo sevi**– apskauj sevi un sevi viegli pamasē/ pakutina
- **Apskāvienī, aplausi, samīļošana** - ikdienas darbā uzslavas un uzmundrinājumi: ja kādam vai visiem kopā kas veiksmīgi izdodas aplaudējam, apskaujam sevi un uzsitam sev pa pleciņu, ja esam ko labu izdarījuši, bet pakratām sev ar pirkstiņu, lai saņemtos; aizveram acis, apskaujam sevi un iedomājamies ka esam samīļojuši savu mīļāko cilvēku pasaulē.

### **KĀPĒC:**

- Vai jums patīk spēles? Labi - varēsīm tās uzspēlēt un izkustēties, ja tagad labi izdarīsim darbu mācību stundas pirmajā pusē.
- Mūsu smadzenes ieslēdzas, ja mēs veicam aktivitātes, izkustamies un arī paelpojam
- Ja mēs pildīsim šos vingrinājumus jums būs labākas atzīmes

### **SECINĀJUMI PAR AKTIVITĀTĒM:**

- VISI skolēni ir sakoncentrēti un nomierinājušies.
- Viņiem tiek dota iespēja pārslēgties no fiziski aktīvās starpbrīža daļas un mazāk aktīvo mācību stundu. Aktīvie skolēni, kuriem sagādā grūtībās sakoncentrēties mācību stundām, tagad spēj sevi „savākt” un apzināti mācīties.
- Man daudz mazāk laika ir jāvelta no mācību stundas, lai saorganizētu uz kādu darbību, lai skolēniem piesaistītu uzmanību un lai visi kopā strādātu

## **3. SKOLOTĀJA: GITA ĻUĻE**

### **ELPOŠANAS**

- **Energētiskā uzlādēšanās**

Sākuma stāvoklis – sēdus pie sola. Noliek rokas uz galda ar delnām uz leju, un muguru saliecot, noliek galvu starp tām, pastiepjot kakla aizmugurējo daļu. Apzināti izelpo no sevis visu



sasprindzinājumu. Ieelpojot galvu paceļ uz augšu, izliecot kaklu, it kā ar degunu bīdītu bumbu. Pēc tam lēni iztaisno muguru. Pleci paliek atslābināti. Atkārtu uzdevumu vairākas reizes.

- **Kakla – plecu daļas atslābināšana**

Noliec galvu maksimāli uz kreisā pleca, labo roku aizliek aiz muguras, dziļi elpojot saglabā šo stāvokli 30 sekundes. Atkārtu vingrinājumu uz otru pusi. Tad galvu noliec uz priekšu uz krūtīm, atslābina kakla muskuļus un galvu lēnām šūpo no vienas puses uz otru.

- **“Pūce”**

Skolēns ar plaukstu satver pretējo plecu, pagriež galvu uz satvertā pleca pusi, dziļi ieelpo un skaļi izelpo (kā pūce:“hūū...”) Tas pats ar otru roku uz otra pleca.

- **“Saslēgšanās”**

Šo vingrinājumu var izpildīt stāvus vai sēdus Skolēns pārkrusto kreiso kāju pāri labajai, rokas priekšā lejā satvertas iekšējā rotācijā. Ceļot savienotas plaukstas uz augšu, pieliek rokas pie krūtīm. Acis ir ciet, elpošana ir dziļa. Vingrinājumu izpilda 1-2 minūtes, atbrīvojas. Tad priekšā savieno abu roku pirkstu spilventiņus, turpina dziļi elpot 0.5 - 1.min.

## **KUSTĪBAS**

- **Soļošana uz vietas**

Klasiska soļošana uz vietas reizē paceļot dažāda nosaukuma roku un kāju. Kustības augstākajā punktā ( t.i., līdz viduklim paceļ kāju) celis pieskaras pretējās rokas elkonim. Soļo lēni. Tad pāriet uz soļošanu reizē paceļot viena nosaukuma roku un kāju. Soļo lēni. Soļošanas stilu maina 4-5 reizes, nobeidz vienmēr ar klasisko stilu. Var mēģināt pildīt vingrojumu arī sēdus stāvoklī.

- **Zilonis**

Stāv ar atslābinātiem ceļgaliem. Kreiso ausi maksimāli piespiež kreisajam plecam. Kreiso roku izstiepj uz priekšu, un ar rādāmo pirkstu gaisā zīmē astoņnieku, iesaistot darbībā tikai ķermeņa augšējo daļu. Kustību sāk uz kreiso pusi uz augšu. Ar acīm seko pirkstam un skatās tālāk par to. Vingrinājumu atkārtu 3 reizes, astoņnieku sākot zīmēt no dažādām pusēm.

- **Ausis, deguns**

Ar kreiso roku tur savu degungalu, bet ar labo – kreiso ausi. Vienlaicīgi atlaiž degungalu un ausi, sasit plaukstas, samaina roku stāvokli pretējā virzienā. Atkārtu vairākas reizes.

- **Aplis ar kāju un roku**

Sākuma stāvoklis stāvus. Ar labo roku apļo „uz sevi”, ar kreiso kāju apļo „no sevis”, un līdzīgi ar otru kāju.

- **Dzērve**

Vienas kājas pēdu aizliek aiz otras kājas ceļa, pirkstus saliek jumtiņā, rokas paceļ uz augšu, acis aizvērtas. Stāv 15-20 sekundes. To pašu dara stāvot uz otras kājas.

- **„Krustu šķērsu”**

Skolēni pārmaiņus veic pretkustību, ar elkoni pieskaroties pretējās kājas celim (pretnosaukuma kustība). Var izmantot mūzikas fonu. Vingrinājumu veic gan stāvus, gan sēdus.

- **“Kopēšana”**

Šajā vingrinājumā skolēniem vienlaicīgi ar abām rokām jāzīmē viens un tas pats attēls gaisā vai uz papīra.

- **“Aktīvā roka”**

Labā roka taisna augšā, ar kreiso roku aptver pie elkoņa. Labo roku sasprindzina vienlaicīgi it kā to mēģinot atvirzīt sānis prom no galvas, kamēr kreisā roka to notur. Vingrinājumu veic apm. 10 sekundes. Pēc tam tas pats uz pretējo pusi. Pēc katras vingrinājuma izpildes atbrīvo abas rokas tās, izpurinot lejā.

- **“Domājošā cepure”**

Viegli ar diviem pirkstiem aptver ausis, mazliet pavelk atpakaļ un nedaudz „atrullē”. Veic vieglu apļveida masāžu uz leju pa auss ārējo malu līdz auss līpiņai.

- **“Energiskā žāva”**

Skolēni novieto rokas uz vaigiem, veic platu žāvāšanās kustību.

## **KĀPĒC DARĀM:**

Ar vienkāršu, fizisku vingrinājumu palīdzību katram ir iespējams paaugstināt savas mācību un darba spējas. Speciāli kustību vingrinājumi ietekmē smadzenes, dodot tām jaunus impulsus un veidojot jaunas “taciņas” starp smadzeņu puslodēm. Kustību un elpošanas vingrinājumu pievilcība ir to vienkāršībā un praktiskumā. Jebkurš tos var izpildīt jebkurā laikā un vietā. Vingrojumi palīdz gan bērniem, gan pieaugušajiem. Vingrinājumi nav vienkāršs brīnumlīdzeklis. Visa pamatā, ir darbs, regularitāte un precizitāte.

## **SECINĀJUMI PAR AKTIVITĀTĒM:**

Vingrinājumi, kas aktivizē pilnvērtīga prāta un ķermeņa darbību, palīdz pārvaldīt savas emocijas, fizisko un garīgo dzīvi. Ar vingrinājumu palīdzību skolēns var pilnvērtīgi darboties, viņš iepazīst

pats sevi, apkārtējo pasauli un mācās šīs zināšanas pielietot savā labā. Katru dienu mēs veicam dažādas darbības, lai koptu savu ķermeni: mazgājamies, tīrām zobus, vingrojam. Tādā pašā veidā mēs katrs cenšamies atrast laiku, lai ik dienas rūpētos par sava prāta veselību.

**Skolotāji, nedusmojieties uz skolēniem, ja viņi stundā žāvājas! Žāvas ir labs veids, kā piegādāt skābekli smadzenēm un tālāk uzlabot mācīšanos.**

## 2.2. Dabas pētnieki

<p><b>KAS</b> ir izstrādājis labo praksi?</p>	<p>Rīgas Pļavnieku pamatskola</p>
<p><b>KĀPĒC</b> tā ir izstrādāta? Ko tā cer sasniegt? (labās prakses mērķis)</p>	<p><b>Pamatojums / Mērķis</b> Attīstīt skolēnu zinātkāri, nodrošinot iespēju redzēt, kā zinātne darbojas ikdienas situācijās.</p> <p><b>Sasniedzamais rezultāts</b> Veicināt skolēnu izpratni par statisko elektrību un tās ražošanu. Skolēni saskata un atrod statistiskās elektrības ražošanas vietas vidē un prasības tās ražošanai.</p>
<p><b>NO KĀ</b> tā sastāv? Kas ir mērķa grupas?</p>	<p><b>Mērķa grupas</b> 1. līdz 4. klašu skolēni (grupā no 5 līdz 15 skolēniem)</p> <p>Nodarbības plāno un vada 2 skolotājas, tās notiek gan skolas telpās, gan skolas āra teritorijā, gan izbraukumos.</p> <p>Nodarbību mērķis ir skolēnus aicināt pamanīt un novērtēt tādas vērtības kā Latvijas daba un dzīvība tajā, tāpat darba nozīmīgums, ali sasniegtu rezultātu.</p> <p>Skolotāji izstāsta, skaidro pamatlietas par dabas procesu norisi un skolēni par to praktiski darbojoties pārlicinās.</p> <p>Skolēni ierosina nākamo tematu apguvi, to, kas interesē, kas jāizskaidro, jāsaprot. Nodarbības ir pēctecīgas, temati tiek izprasti padziļināti (nodarbībās ir vairāk laika un iespēju kā mācību stundās, jo ir 2 skolotājas un mazāka skolēnu grupa).</p> <p>Kā metodes dominē skolēnu pētījums. Skolēni sagatavojas pētījuma veikšanai, plāno tā norisi un prognozē rezultātu, pēc tam pārlicinās par rezultātu.</p> <p>Mēdz tikt izmantotas spēles, lai attīstītu skolēnu loģisko domāšanu vai veiklību, reizēm skolēni lasa un analizē literatūru vai skatās tematiskus video materiālus.</p>

<p><b>KĀ</b> tās tiek nodrošinātas? (atlase, sagatavošana, apmācība, uzraudzība, vadība)</p>	<p><b>Metodes</b> Skolotāja skaidrojums un studentu praktiskais darbs</p> <p><b>Saturs / plāns (kā stunda tiek pasniegta)</b> Skolēni veic eksperimentus ar dažādiem objektiem, pārbaudot to spēju ražot elektrību. 1. statiskā elektrība ar balonu un matiem. 2. balons, kas berzēts pret vilnu, kas tiek novietots tuvu izgrieztam cilvēka silueta, kas pielīmēts pie galda. 3. uzlādēts balons un ūdens strūkļa. 4. skolēnu patstāvīgie eksperimenti.</p>
<p><b>IETEKME / NOVĒRTĒJUMS</b> Kas ir sasniegts un kā jūs to zināt?</p>	<p>Skolēniem palielinās interese par dabaszinātnēm (skolotāju novērojums no ikdienas mācību procesa).</p> <p>Nodarbības ir apmeklētas, tātad ir skolēnu interese un vēlme darboties arī pēc mācību stundām. Skolēni labprāt darbojas iekštelpās, iet pētīt dabu skolas teritorijā un dodas izbraucienus nodarbībās, piemēram, izzinot dabu mežā.</p>
<p><b>KAD</b> tiek piemērots projekts / prakse?</p>	<p>Viss projekts mācību gada laikā oktobris – maijs kopš 2017./2018. mācību gada (2 gadi).</p> <p>Konkrētā nodarbība 40 minūtes.</p>
<p><b>Atslēgvārdi:</b> piem., sociālā iekļaušana, līdzdalība, demokrātiskais dialogs utt.</p>	<p>Eksperimenti pētījumi teorija praksē</p>
<p><b>RESURSI</b> Cilvēkresursi, materiāli, instrumenti utt.</p>	<p>Skolotāji Skolēni Telpa Ūdens Papīrs Balons Šķēres</p>
<p><b>SAITES</b></p>	
<p><b>Datums, nosaukums un kontaktinformācija</b> (e-pasta adrese), kad un kurš aizpildīja veidlapu</p>	

### 2.3. Ārpusklases stunda

<b>KAS</b> ir izstrādājis labo praksi?	Rīgas Pļavnieku pamatskola
<b>KĀPĒC</b> tā ir izstrādāta? Ko tā cer sasniegt? (labās prakses mērķis)	<p><b>Pamatojums / Mērķis</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Veicināt skolēnu interesi par savas valsts vēsturi un kultūru, izpētīt tās arhitektūru un izpētīt valsts galvaspilsētas tradicionālo mantojumu;</li> <li>• Uzlabot skolēnu sadarbības prasmes uzdevumu izpildē;</li> <li>• Izmantot informācijas tehnoloģijas.</li> </ul> <p><b>Sasniedzams rezultāts</b> veicināt jūgendstila arhitektūras izpratni, izpētīt jūgendstila ēkas un arhitektūras elementus.</p>

<p><b>NO KĀ</b> tā sastāv? Kas ir mērķa grupas?</p>	<p><b>Mērķa grupas</b> 8. klases skolēni</p> <p>Nodarbība paredzēta, lai skolēni pamanītu Latvijas kultūras un valsts vērtības.</p> <p>Skolotāja ir sagatavojusi darba lapu, kura skolēniem jāaizpilda, staigājot pa pilsētu un meklējot nepieciešamo informāciju. Skolēniem jāpamana arhitektūrā kāda vestures laikposma iezīmes vai kāda arhitektūras stila pazīmes, šī informācija jādokumentē uzņemot fotogrāfiju, tādējādi nodrošinot to, ka skolēns pats meklējis un atklājis informāciju.</p> <p>Skolēni var strādāt grupās, tādējādi nodrošinot sadarbības prasmju attīstību.</p> <p>Skolēni apgūst laika plānošanu (darbs jāveic noteiktā laikā). Tāpat skolēni mācās orientēties pilsētā vai izmantot tehnoloģiju iespējas, kas palīdz orientēties pilsētā.</p> <p>Skolēni tiek aizvesti uz pilsētas daļu (3 ielas), kurā uzdevuma atbildes meklējasmas, bet uzdevums tālāk skolēniem jāveic pašiem.</p> <p>Pēc uzdevuma veikšanas skolēnu darbs tiek pārrunāts un skolotājs to novērtē. Skolēniem tiek aktualizēta iespēja mācīties arī ārpus skolas un pamanīt ikdienas lietu nozīmību (bieži skolēni jautā, kur skolā iegūtās zināšanas noderēs).</p> <p><b>Turpmākās darbības</b> Nodarbības var organizēt pēc citām tēmām - arhitektūra, kultūra, vēsture, ģeogrāfija, mācot skolēniem, kā sadarboties, kā meklēt informāciju un patstāvīgi rīkoties brīvā dabā, kā lietderīgi un jēgpilni izmantot IT, vienlaikus mācoties un bagātinot savu ikdienas dzīvi ar tādām vērtībām kā vēsture, kultūra, valsts.</p>
---	--

<p><b>KĀ</b> tās tiek nodrošinātas? (atlase, sagatavošana, apmācība, uzraudzība, vadība)</p>	<p><b>Saturs / mērķis</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Nodarbība notiek Rīgas vēsturiskajā centrā, skolēni veic uzdevumus;</li> <li>• Skolēni meklē arhitektūras elementus, norādītās mājas, adreses utt.;</li> <li>• Skolēni fotografē un apstrādā informāciju;</li> <li>• Skolēni analizē iegūto informāciju un veic uzdevumus.</li> </ul> <p><b>Metodes</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Tēmas precizēšana;</li> <li>• Komandas darbs;</li> <li>• Orientēšanās pilsētvidē (IT izmantošana);</li> <li>• Darbs ar informāciju un darba lapām;</li> <li>• Savstarpējs vērtējums, pašnovērtējums.</li> </ul>
<p><b>IETEKME / NOVĒRTĒJUMS</b> Kas ir sasniegts un kā jūs to zināt?</p>	<p>Visi skolēni ir izpildījuši darbu un pamanījuši tā nepieciešamību (saņemts vērtējums par darbu).</p>
<p><b>KAD</b> tiek piemērots projekts / prakse?</p>	<p>2019.gada 18.aprīlis Nodarbība pilsētā 1 stunda (60 minūtes)</p>
<p><b>Atslēgvārdi:</b> piem., sociālā iekļaušana, līdzdalība, demokrātiskais dialogs utt.</p>	<p>Pētījumi, orientēšanās, sadarbība</p>
<p><b>RESURSI</b> Cilvēkresursi, materiāli, instrumenti utt.</p>	<p>Skolotājs Autobuss Skolēni Skolēnu darba lapas Skolēnu telefoni</p>
<p><b>SAITES</b></p>	
<p><b>Datums, nosaukums un kontaktinformācija</b> (e-pasta adrese), kad un kurš aizpildīja veidlapu</p>	



## 2.4. Skolēnu uzvedības korekcijas stundas

<b>KAS</b> ir izstrādājis labo praksi?	Rīgas Pļavnieku pamatskola
<b>KĀPĒC</b> tā ir izstrādāta? Ko tā cer sasniegt? (labās prakses mērķis)	Sniegt visiem skolēniem iespēju iekļauties mācību procesā, tas ir, kautrīgos iedrošināt un hiperaktīvajiem iemācīt savaldīties, visiem būt daļai kolektīva.
<b>NO KĀ</b> tā sastāv? Kas ir mērķa grupas?	Šīs nodarbības ir konfidenciāla rakstura, pedagogi visu informāciju neizpauž, lai skolēni justos pasargāti. Skolas sociālais pedagogs un psihologs vada nodarbības kopā, plāno tās tā, lai attīstītu konkrētajai skolēnu grupai nepieciešamās prasmes un iemaņas.  <b>Mērķa grupa:</b> Skolēnu grupas 2.-6.klase.  Notiek interaktīvas nodarbības, lomu spēles, sarežģītu situāciju apspriede, to izspēle un analīze.  Izglītojamajiem veidojas izpratne par savu personību, zināšanas un prasmes kā risināt dažās dzīves situācijas. Skolēni prot kontrolēt savas emocijas, apzinās savu uzvedību.  Tā ir skolēnu emocionālā audzināšana, kuras rezultātā tiek uzlabotas skolēnu savstarpējās attiecības.
<b>KĀ</b> tās tiek nodrošinātas? (atlase, sagatavošana, apmācība, uzraudzība, vadība)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Individuālas sarunas ar skolēniem</li> <li>• Skolēnu darbi (zīmējumi, kolāžas) par tematiem.</li> <li>• Skolēnu darbi grupās (sarunas, lomu spēles, situāciju modelēšana).</li> </ul>
<b>IETEKME / NOVĒRTĒJUMS</b> Kas ir sasniegts un kā jūs to zināt?	Skolēni labāk veic mācību darbus, nav konfliktsituāciju mācību procesa laikā. Kautrīgie skolēni kļūst mazliet drosmīgāki, pašapzinīgāki.
<b>KAD</b> tiek piemērots projekts / prakse?	Viss projekts mācību gada laikā oktobris – maijs kopš 2017./2018. mācību gada (2 gadi) Konkrētā nodarbība 40 minūtes

<p><b>Atslēgvārdi:</b> piem., sociālā iekļaušana, līdzdalība, demokrātiskais dialogs utt.</p>	<p>Sadarbība, personības attīstība pašsavaldība psiholoģija saskarsme</p>
<p><b>RESURSI</b> Cilvēkresursi, materiāli, instrumenti utt.</p>	<p>Psihologs Pedagogs Telpa Skolēni</p> <p>Skolēniem rakstāmpiederumi un lapas (atkarībā no konkrētās nodarbības plāna)</p>
<p><b>SAITES</b></p>	
<p><b>Datums, nosaukums un kontaktinformācija</b> (e-pasta adrese), kad un kurš aizpildīja veidlapu</p>	

## 2.5. Jaunsargi

<p><b>KAS</b> ir izstrādājis labo praksi?</p>	<p>Jaunsargu kustību organizē Aizsardzības ministrija, sadarbojoties ar dažādu pilsētu skolām, kuru telpās tiek veidotas skolu jaunsargu kustība.</p>
<p><b>KĀPĒC</b> tā ir izstrādāta? Ko tā cer sasniegt? (labās prakses mērķis)</p>	<p>Jaunsardze ir Aizsardzības ministrijas organizēta un vadīta jauniešu interešu izglītības forma, kuras mērķis ir jaunatnes izglītošana valsts aizsardzības jomā, patriotisma, pilsoniskās apziņas, biedriskuma, drošsirdības, fizisko spēju un disciplīnas sekmēšanā. Vienlaikus Jaunsardzes uzdevums ir ieinteresēt jauniešus par militāro dienestu, tādējādi paplašinot motivēta profesionālā dienesta personālsastāva atlases iespējas.</p>
<p><b>NO KĀ</b> tā sastāv? Kas ir mērķa grupas?</p>	<p>Apmācības posmi ir vairāki. Tiek apgūtas dažādas prasmes – drošība uz ūdens un tā tuvumā, kiberdrošība, pirmā medicīniskā palīdzība, izdzīvošana āra apstākļos un mežā u.c. Visas mācību formas ietver pilsonisko audzināšanu, militāro mācību un dzīves mācību. Dažādos mācību etapos tiek apgūtas dažādas prasmes, kuras norūda un nostiprina jauniešus gan garīgi, gan fiziski. Iegūtās prasmes, zināšanas un iemaņas būs noderības visu dzīvi.</p>
<p><b>KĀ</b> tās tiek nodrošinātas? (atlase, sagatavošana, apmācība, uzraudzība, vadība)</p>	<p>Nodarbības notiek dažādās apmācību formās un līmeņos. Ir teorētiskās zināšanas, kuras tiek nostiprinātas praktiskos treniņos kā arī treniņos brīvā dabā. Tiek organizēti pārgājieni uz mežu ar izdzīvošanas elementiem, pavadot mežā vairākas dienas ar minimāliem līdzekļiem. Kad ir pietiekami iegūtas nepieciešamās zināšanas un prasmes, tiek organizētas dažādas apmācības un sporta pasākumi starp dažādu pilsētu un novadu jaunsargu kustību dalībniekiem. Visus jaunsargus apmāca vecākie jaunsargi un profesionāli armijas darbinieki.</p>
<p><b>IETEKME / NOVĒRTĒJUMS</b> Kas ir sasniegts un kā jūs to zināt?</p>	<p>Jauniešu vidū tiek atbalstītas šādas vērtības:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Patriotisms</li> <li>• Latvijas valsts</li> <li>• Abpusēja cieņa</li> <li>• Daba</li> <li>• Latvijas kultūra</li> </ul>

<p><b>KAD</b> tiek piemērots projekts / prakse?</p>	<p>Projekts notiek kopš 2014.gada ar pārtraukumiem. Šobrīd apmācības notiek otro gadu pēc kārtas.</p>
<p><b>Atslēgvārdi:</b> piem., sociālā iekļaušana, līdzdalība, demokrātiskais dialogs utt.</p>	<p>Jaunsargs, drošība, valsts aizsardzība, patriotisms, patriotiskā audzināšana</p>
<p><b>RESURSI</b> Cilvēkresursi, materiāli, instrumenti utt.</p>	<p>4.-9.klašu skolēni</p>
<p><b>SAITES</b></p>	<p><a href="https://www.jic.gov.lv/lv">https://www.jic.gov.lv/lv</a></p>
<p><b>Datums, nosaukums un kontaktinformācija</b> (e-pasta adrese), kad un kurš aizpildīja veidlapu</p>	

## 2.6. Klase sporto

<p><b>KAS</b> ir izstrādājis labo praksi?</p>	<p>Rīgas Pļavnieku pamatskolas 3.B klase kopā ar skolas, audzinātājas, sporta skolotāju un vecāku atbalstu piedalās Latvijas Olimpiskās komitejas projektā „Sporto visa klase”.</p>
<p><b>KĀPĒC</b> tā ir izstrādāta? Ko tā cer sasniegt? (labās prakses mērķis)</p>	<p>Rīgas Pļavnieku pamatskolā sports tiek īpaši mīlēts un cienīts. Mūsu skolai 2017./2018. mācību gadā tika atklāts jaunais sporta komplekss. Skolas jaunā sporta bāze sniedz plašas iespējas nodarboties ar sportu kvalitatīvā, drošā un mūsdienīgā vidē, kā arī iespēju piedalīties Latvijas mērogā prestižā projektā. Bērnu vecumā fiziskās aktivitātes ir īpaši svarīgas. Tās nepieciešamas gan veselības saglabāšanai un nostiprināšanai, gan labsajūtas uzturēšanai.</p>
<p><b>NO KĀ</b> tā sastāv? Kas ir mērķa grupas?</p>	<p>“Sporto visa klase” ir Latvijas mēroga skolēnu sporta projekts, kas tiek īstenots, atbilstoši LOK misijai - nostiprināt sporta lomu sabiedrībā un ieinteresēt skolēnus regulāri nodarboties ar fiziskajām aktivitātēm.</p>
<p><b>KĀ</b> tās tiek nodrošinātas? (atlase, sagatavošana, apmācība, uzraudzība, vadība)</p>	<p>Projekta ietvaros skolēni nodarbojas ar sportu 5 reizes nedēļā jeb katru dienu. Viņiem notiek 2 mācību stundas (atsaucoties uz mācību priekšmeta standartu) un papildus 3 fakultatīvās nodarbības:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• 1 futbola elementu apmācība</li> <li>• 1 stājas uzlabošanas un vispārējās fiziskās sagatavotības nodarbība</li> <li>• 1 nodarbība svaigā gaisā.</li> </ul> <p>Paralēli nodarbībām skolēniem ir jāgatavojas sacensībām ar citām projektā iesaistītajām klasēm, centīgi jāmācās un mācību gada laikā jāveic vismaz 1 labais darbs - aktīvo paužu vadīšanu starpbrīžos, lai arī citi Rīgas Pļavnieku pamatskolas skolēni biežāk nodarbotos ar fiziskajām aktivitātēm.</p>
<p><b>IETEKME / NOVĒRTĒJUMS</b> Kas ir sasniegts un kā jūs to zināt?</p>	<p>Paveiktais iesaistoties projektā:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Aktīvo paužu vadīšana citiem skolēniem</li> <li>• Dalība sporta sacensības</li> <li>• Sekmju uzlabošanās</li> <li>• Veselības uzlabošanās</li> <li>• Motivācija sportot un mācīties</li> <li>• Klases saliedētība, cieņa un solidaritāte</li> </ul>
<p><b>KAD</b> tiek piemērots projekts / prakse?</p>	<p>Sportošana notiek katru dienu. Sacensības ar citiem projekta dalībniekiem notiek 1 reizi mācību gada laikā. Aktīvo paužu vadīšana notiek starpbrīžos, vairākas</p>

	reizes mācību gada laikā.
<b>Atslēgvārdi:</b> piem., sociālā iekļaušana, līdzdalība, demokrātiskais dialogs utt.	Sports, fiziskās aktivitātes, veselīgs dzīvesveids, sekmes, motivācija, cieņa
<b>RESURSI</b> Cilvēkresursi, materiāli, instrumenti utt.	Atbalsts no skolas, vecākiem, audzinātājas, sporta skolotājiem, sporta bāze un inventārs, visai klasei vienādi sporta krekliņi un šorti.
<b>SAITES</b>	
<b>Datums, nosaukums un kontaktinformācija</b> (e-pasta adrese), kad un kurš aizpildīja veidlapu	

## 2. ĀRPUSKLASES IZGLĪTĪBAS RĪKKOPA - Nīderlandes piemēri

### 3.1. Ieder Kind Een Instrument (Katram bērnam instruments)

<p><b>KAS</b> ir izstrādājis labo praksi?</p>	<p>Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR)</p> <p>(Roterdamas māksliniecišķās izglītības fonds)</p>
<p><b>KĀPĒC</b> tā ir izstrādāta? Ko tā cer sasniegt? (labās prakses mērķis)</p>	<p>SKVR stimulē talantu attīstību bērnu vidū plašā nozīmē: “Izglītība mākslā un caur mākslu” ir devīze viņu darbībā skolā. Bērni attīsta gan amatniecības prasmes, gan kompetences, ar kurām viņi virzās uz priekšu sabiedrībā. Mūzikas stundas papildus emocionālajai un muzikālajai inteliģencei stimulē arī vispārējās prasmes; muzicēšana kopā prasa no viņiem daudz, arī kopīgu centību un neatlaidību, un māca bērniem dažādos veidos klausīties un strādāt kopā. Tiek uzlabota arī viņu motorika.</p>
<p><b>NO KĀ</b> tā sastāv? Kas ir mērķa grupas?</p>	<p>SKVR veido programmas, pamatojoties uz konkrētas skolas vajadzībām. Zemāk ir piemērs.</p> <p>1. līdz 4. grupā dziedāšana ir galvenā. Bērni iemācās pareizi lietot balsi. Muzikālie pamatprincipi, piemēram, “augsts-zems”, “ciets-mīksts”, “ātrs-lēns”, rodas rotaļīgā veidā.</p> <p>4. grupā skolēni, gatavojoties instrumentālajām nodarbībām 5. un 6. grupā, strādā ar tādiem jēdzieniem kā ritms un melodija. Skolēni spēlē uz sitaminstrumentiem un sāk ritmiski lasīt piezīmes.</p> <p>5. grupā skolēni izvēlas instrumentu. Katrā klasē ir iespējamas dažādas instrumentu kombinācijas, piemēram: stīgu klase (vijole, čells un kontrabass), pūtēju orķestris (klarnete, kornete un baritons) un jauktās klases (taustiņinstrumenti, akordeons, perkusijas, ģitāra). Visas mūzikas stundas vada divi SKVR mūzikas skolotāji.</p> <p>6. grupas beigās skolēni kopā ar profesionāliem mūziķiem izveido lielu orķestri un spēlē vienā no pilsētas lielajām koncertzālēm. Lai sagatavotos koncertiem, diriģents un mūziķi apmeklē visas klases, lai informētu viņus par gaidāmajām aktivitātēm. Koncerti daudziem skolēniem ir neaizmirstama pieredze.</p>

<b>KĀ</b> tās tiek nodrošinātas? (atlase, sagatavošana, apmācība, uzraudzība, vadība)	Katru nedēļu mūzikas nodarbības 1. līdz 6. grupai Roterdamas pašvaldība finansē programmu, un SKVR to piedāvā skolās, kurās izglītības līmenis ir viszemākais.
<b>IETEKME / NOVĒRTĒJUMS</b> Kas ir sasniegts un kā jūs to zināt?	Zinātniskie pētījumi arvien vairāk parāda, ka mūzikas izglītība veicina ne tikai kultūras attīstību, bet arī prasmju attīstību kognitīvajā, sociālajā un personiskajā jomā.
<b>KAD</b> tiek piemērots projekts / prakse?	Kopš 2006. gada 45 Roterdamas skolās
<b>Atslēgvārdi:</b> piem., sociālā iekļaušana, līdzdalība, demokrātiskais dialogs utt.	Radošās spējas, prezentācijas un sociālās prasmes
<b>RESURSI</b> Cilvēkresursi, materiāli, instrumenti utt.	Dažādi mūzikas instrumenti, mūzikas studiju pasniedzēji.
<b>SAITES</b>	<a href="https://www.skvr.nl/onderwijs/primair-onderwijs/structurele-cultuureducatie/ieder-kind-een-instrument">https://www.skvr.nl/onderwijs/primair- onderwijs/structurele-cultuureducatie/ieder- kind-een-instrument</a>
<b>Datums, nosaukums un kontaktinformācija</b> (e-pasta adrese), kad un kurš aizpildīja veidlapu	Iris de Boer, projekta vadītāja Ieder Kind een Instrument, <a href="mailto:onderwijs@skvr.nl">onderwijs@skvr.nl</a>



### 3.2. Leertijduitbreiding (Mācību paplašināšana)

<p><b>KAS</b> ir izstrādājis labo praksi?</p>	<p>Roterdamas pilsēta, strādājot kopā ar skolām un Roterdamas dienvidu nacionālo programmu.</p>
<p><b>KĀPĒC</b> tā ir izstrādāta? Ko tā cer sasniegt? (labās prakses mērķis)</p>	<p>Sākumskolas vecuma bērnu mācīšanās snieguma un sociāli emocionālās attīstības uzlabošana. Bērnu stāvoklis mājās parasti ir slikts; drošība uz ielas nav liela. Rezumējot: “Bērniem no Zuid (Roterdamas dienvidos) būtu labāk uzturēties skolā, nevis mājās vai uz ielas”.</p>
<p><b>NO KĀ</b> tā sastāv? Kas ir mērķa grupas?</p>	<p>Visa programma gadā sasniedz 7500 bērnus; tie visi ir bērni, kuri ir uzņemti pamatizglītības programmā no 7 sliktākajiem rajoniem Roterdamas dienvidos. Programma ietver parastās skolas programmas pagarināšanu par 400 stundām gadā (no 940 līdz 1340). Aptuveni 150 000 papildu stundu tiek piedāvātas katru gadu grupās. Tāpēc skolas bērni daudz laika mācās skolā vai ir aizņemti ar skolas organizētajām aktivitātēm. Runa nav tikai par papildu valodu un aritmētiku, bet arī par “bagātināšanas stundām”. Tas ir par aktivitātēm un pieredzi, ko vidusmēra sabiedrības bērni apgūst mājās - aktivitātes, kas padara viņus veiksmīgākus (profesionālajā) dzīvē. Šīs ir aktivitātes, kuras bērni dienvidos nesaņem.</p>
<p><b>KĀ</b> tās tiek nodrošinātas? (atlase, sagatavošana, apmācība, uzraudzība, vadība)</p>	<p>Visas attiecīgās skolas atrodas vissliktākajos Roterdamas rajonos. Ir septiņi rajoni, kas sastāv no 30 pamatskolām. Visas šīs skolas piedalās programmā. Programmu piedāvā un tā ir pielāgota katrai skolai. Viņi var daļu no tā īstenot paši vai pieaicināt ārējas organizācijas, piemēram, sporta, kultūras, profesionālās ievirzes, IKT, pārtikas, dabas un tehnoloģiju jomā. Ir svarīgi, lai skolas un it īpaši skolotāji, kuri jau ir pārslogoti, tiktu izmantoti pēc iespējas mazāk. Ir arī svarīgi, lai ārējām pusēm būtu labas pedagoģiskās un didaktiskās prasmes un viņi varētu uzturēt kārtību nodarbībās.</p>

<b>IETEKME / NOVĒRTĒJUMS</b> Kas ir sasniegts un kā jūs to zināt?	Roterdamas pilsēta pašlaik veic rezultātu mērījumus un pēta visu 30 programmu izstrādi un īstenošanu skolās. Turklāt turpinās apakšvērtējuma novērtēšanu. Rezultātu mērīšanu veic zinātniskā komiteja, un tā balstās uz skaitļiem no esošajiem mērījumiem, piemēram, nacionālā CITO rādītāja.
<b>KAD</b> tiek piemērots projekts / prakse?	2019. gada 2. septembrī
<b>Atslēgvārdi:</b> piem., sociālā iekļaušana, līdzdalība, demokrātiskais dialogs utt.	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana, Sadarbība, Pilsoniskā līdzdalība
<b>RESURSI</b> Cilvēkresursi, materiāli, instrumenti utt.	Visai programmai centrālā valdība kopā ar Roterdamas pašvaldību gadā nodrošina aptuveni 11 miljonus eiro.
<b>SAITES</b>	<a href="https://onderwijs010.nl/dagprogrammering">https://onderwijs010.nl/dagprogrammering</a>
<b>Datums, nosaukums un kontaktinformācija</b> (e-pasta adrese), kad un kurš aizpildīja veidlapu	Gerard Spierings Colina Amaro, Opgave- vadītājs Dagprogrammering, <a href="mailto:gap.spieringscolinaamaro@rotterdam.nl">gap.spieringscolinaamaro@rotterdam.nl</a>

### 3.3. Programma Doen-Denken (Dari-Domā programma)

<p><b>KAS</b> ir izstrādājis labo praksi?</p>	<p>Stichting Vakmanstad (Skillcity)</p>
<p><b>KĀPĒC</b> tā ir izstrādāta? Ko tā cer sasniegt? (labās prakses mērķis)</p>	<p>Dari-Domā programma sastāv no piecām mācīšanās trasēm: veselīgs, zaļš, filozofija, tehnoloģijas un džudo. Nodarbību laikā bērni iemācās pārdomāt sevi un otru. Viņi arvien vairāk apzinās sevi un apzinās citus un apkārtējo pasauli. Viņi atklāj, kur slēpjas viņu talanti, kas viņus padara lepņus un kas viņiem tam vajadzīgs.</p>
<p><b>NO KĀ</b> tā sastāv? Kas ir mērķa grupas?</p>	<p>Pieci nedēļas kursi 1. – 8. Klasē:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sports: džudo / aikido</li> <li>• Veselība: ēdiena gatavošana</li> <li>• Zaļā krāsa: dārzkopība un daba</li> <li>• Tehnoloģijas: sākot no mākslas un amatniecības līdz atvērtā pirmkoda aparatūrai</li> <li>• Filozofija: filozofija ar bērniem</li> </ul> <p>Sadarbībā ar pētījumu biroju Kohnstamm (Amsterdamas Universitāte), Skillcity ir izvēlēties septiņas īpašas sociālās un emocionālās prasmes, kurām varētu pievērst lielāku uzmanību.</p> <p>Tās ir: cieņa, saziņa, konfliktu risināšana, sadarbība. Sociālās emocionālās mācīšanās lokā šīs prasmes ietilpst sociālās apziņas, attiecību prasmju un atbildīgas lēmumu pieņemšanas daļās “tu” un “mēs”. Svarīgas ir arī intrapersonālās prasmes, pašcieņa, pašsajūta un motivācija. SEL lokā tie ietilpst ‘es’ daļas pašapziņā un pašpārvaldē.</p>
<p><b>KĀ</b> tās tiek nodrošinātas? (atlase, sagatavošana, apmācība, uzraudzība, vadība)</p>	<p>Elisabeth School ir iekļāvusi “Doen-Denken” mācību līnijas visu tās stundu programmās. Skola izvirza augstus mērķus, lai palīdzētu skolēniem sasniegt viņu augstāko potenciālu. Lieliska misija. Aktīvi sadarbojoties ar bērniem, Elisabeth School vēlas izpildīt šo misiju un uzlabot mācīšanās sniegunus.</p>
<p><b>IETEKME / NOVĒRTĒJUMS</b> Kas ir sasniegts un kā jūs to zināt?</p>	<p>Rezultātu mērīšanu veic zinātniskā komiteja, un tā balstās uz skaitļiem no esošajiem mērījumiem, piemēram, nacionālā CITO rādītāja.</p>

<b>KAD</b> tiek piemērots projekts / prakse?	Kopš 2015/2016 mācību gada Elisabeth school.
<b>Atslēgvārdi:</b> piem., sociālā iekļaušana, līdzdalība, demokrātiskais dialogs utt.	Kritiskā domāšana un problēmu risināšana, Radošums, Pašvadīta mācīšanās, Sadarbība, Pilsoniskā līdzdalība, Digitālā pratība
<b>RESURSI</b> Cilvēkresursi, materiāli, instrumenti utt.	<p>Skolotāju un asistentu pieņemšana darbā.</p> <p>Dārza un dabas nodarbības: Roterdamas Skillcity ievietojis īpašas dārza paliktņus pansionātu dārzos netālu no Elisabethschool. Skolēniem ir pietiekami daudz dārza instrumentu un materiālu, lai viņi varētu sākt darbu.</p> <p>Ēdienu gatavošanas un degustācijas nodarbības: Ir neliela virtuve, kurā skolēni parāda savas gatavošanas prasmes. Virtuves piederumi, piemēram, katli, pannas un galda piederumi, ir pieejami skolēniem uz vietas</p> <p>Džudo / Aikido nodarbības: Sporta zālē ir īpaši paklāji, kas ļauj praktizēt džudo un droši krist. Džudo tērpus nodrošina skola.</p> <p>Filozofijas stundas: Roterdamas Skillcity ir pieejama īpaša filozofijas telpa.</p> <p>Tehnoloģiju nodarbība: Roterdamas Skillcity ir pieejama īpaša dabas un tehnoloģiju telpa. Skolēniem ir pieejami tehniskie materiāli un rīki.</p>
<b>SAITES</b>	<a href="https://www.vakmanstad.nl/scholen/elisabethschool">https://www.vakmanstad.nl/scholen/elisabethschool</a>
<b>Datums, nosaukums un kontaktinformācija</b> (e-pasta adrese), kad un kurš aizpildīja veidlapu	Aetzel Griffioen, pētījumi & atīstība, info@vakmanstad.nl

### 3. ĀRPUSKLASES IZGLĪTĪBAS RĪKKOPA - Norvēģijas piemēri

#### Program Nordpolen Aktivitetsskole (AKS) (Nordpolen Aktivitāšu skola(AS))

<p><b>KAS</b> ir izstrādājis labo praksi?</p>	<p>Nordpolen Aktivitāšu skola(AS).</p>
<p><b>KĀPĒC</b> tā ir izstrādāta? Ko tā cer sasniegt? (labās prakses mērķis)</p>	<p>AS ir pirms un pēc skolas atpūtas programma, kas pieejama skolēniem no pirmās līdz ceturtajai klasei. AS mērķis ir veicināt drošu un gādīgu vidi ciešā sadarbībā ar skolu un vecākiem. AS mērķis ir atbalstīt un attīstīt skolēnu sociālās un profesionālās prasmes, motivāciju, sasniegumu izjūtu un mācīšanos. Svarīgs AS princips ir veicināt sociālo izlīdzināšanu. Tāpēc programmai jābūt pieejamai visiem skolēniem neatkarīgi no vecāku finansiālajiem un sociālajiem resursiem.</p>
<p><b>NO KĀ</b> tā sastāv? Kas ir mērķa grupas?</p>	<p>AS piedāvā dažādas brīvprātīgas aktivitātes un kursus. Dažus darbinieki rūpīgi sagatavo un īsteno, citi tiek organizēti, lai mudinātu skolēnus brīvi izvēlēties sev nodarbes. AS aktivitātes aptver virkni dažādu priekšmetu, kas ir iedalīti 4 grupās:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- - Māksla, kultūra un radošums: skolēniem tiek dota iespēja praksē izmantot savas radošās prasmes. Viņus stiprina spēja radīt un attīstīt savu zinātkāri. Viņi sevi iepazīst un uzticas jaunos veidos, kas var ietekmēt personības</li> <li>- - Daba, vide un ilgtspējība: programma veicina iesaistīšanos dabā un pasākumus vides aizsardzībai.</li> <li>- - Fiziskās aktivitātes: arvien mazkustīgāks dzīvesveids rietumu pasaulē izgaismo fizisko aktivitāšu nozīmi. Piedāvājot skolēniem ikdienas kursus ar vingrinājumiem gan ārpus skolas, gan skolas iekšienē, AS cer dot savu ieguldījumu agrīnā attieksmes veidošanas posmā.</li> <li>- - Pārtika un veselība: šajā tematiskajā jomā galvenā uzmanība tiek pievērsta praktisku iemaņu attīstīšanai veselīga</li> </ul>

	<p>ēdiena pagatavošanā. Tas arī palīdz paaugstināt izpratni par uzturu. Mūsu skolēni pārstāv visas sabiedrības daļas un, izmantojot AS kursus, attīsta plašāku izpratni un interesi par jautājumiem, kas saistīti ar pārtiku.</p> <p>AS holistiskais domāšanas veids iekļauj un atbalsta ideju par mācīšanos, spēlējot spēli. Lielākā daļa AS darbinieku skolas dienas laikā strādā arī kā palīgi klasē un veicina nepārtrauktību starp skolu un AS. Tāpat kā iknedēļas skolotāju un AS darbinieku sanāksmju mērķis bija apspriest akadēmiskos rezultātus un sociālos apstākļus, kas raksturo skolēnus.</p>
<p><b>KĀ</b> tās tiek nodrošinātas? (atlase, sagatavošana, apmācība, uzraudzība, vadība)</p>	<p>AS nodaļas vadītājs ir daļa no skolas vadības komandas. Katrai pakāpei ir arī savs AS vadītājs pilna laika amatā. Visas aktivitātes un kursi tiek rūpīgi plānoti saskaņā ar vadlīnijām un mācību programmu. Visu aktivitāšu saturs tiek izplatīts vecākiem, izmantojot digitālo platformu, kā arī reģistrācijas veidlapa dažiem kursiem.</p> <p>Visiem skolēniem divas reizes nedēļā tiek dota silta maltīte. Trīs dienas nedēļā AS piedāvā dārzeņus vai augļus. Maltītes, brīvā laika pavadīšana un darbs ar skolu ir obligāts, visi pārējie pasākumi un kursi skolēniem ir brīvprātīgi.</p> <p>Darbam AS nav nepieciešama oficiāla kvalifikācija. Tomēr tiek veikta iekšējā apmācība, un visiem darbiniekiem pastāvīgi tiek piedāvāti dažādi izglītības kompetences pasākumi.</p>
<p><b>IETEKME / NOVĒRTĒJUMS</b> Kas ir sasniegts un kā jūs to zināt?</p>	<p>Nordpolen skola nesen ir veikusi aptauju, lai cita starpā izpētītu, cik lielā mērā skolēni jūtas droši un apmierināti. Katru otro gadu vecāki tiek aicināti novērtēt programmu. Rezultāti kopumā ir apmierinoši. Tas mums sniedz noderīgu informāciju par to, kur mums veicas un kur mums jāpastiprina uzmanība, lai sasniegtu savus mērķus.</p>
<p><b>KAD</b> tiek piemērots projekts / prakse?</p>	<p>Kopš 2012. gada</p>

<p><b>Atslēgvārdi:</b> piem., sociālā iekļaušana, līdzdalība, demokrātiskais dialogs utt.</p>	<p>Sadarbība, pilsoniskā līdzdalība</p>
<p><b>RESURSI</b> Cilvēkresursi, materiāli, instrumenti utt.</p>	<p>Aktivitātes AS vada gan darbinieki, gan kopienas ārējie dalībnieki. Dažos gadījumos AS bieži notiek ārpus skolas, bet mūsu galvenā bāze ir skola un tās apkārtnē. Ikdienā tiek izmantotas klases un pielāgotas telpas, piemēram, sporta zāle, deju telpa, mūzikas telpa, virtuve, mākslas un amatniecības telpa utt.</p>
<p><b>SAITES</b></p>	<p><a href="https://nordpolen.osloskolen.no/">https://nordpolen.osloskolen.no/</a></p>
<p><b>Datums, nosaukums un kontaktinformācija</b> (e-pasta adrese), kad un kurš aizpildīja veidlapu</p>	<p>24.03.2020          Silje Nilsen, Nordpolen School direktore          silje.nilsen@ude.oslo.kommune.no</p>

#### 4. Pēcvārds un secinājumi

Erasmus + projekta PACT: „Kopīgi risinājumi priekšlaicīgas skolas pamešanas novēršanai” (turpmāk - projekts) īstenošanas gaitā no 2018. gada līdz 2020. gadam ir veikta izpēte, kā sabiedriskie dienesti, skolas, NVO, vecāki un bērni var rīkoties, lai bērna uzaudzināšanā piedalītos viss “ciems”. Projektā ir izvērtēts, kādām sadarbības struktūrām jābūt izveidotām, lai ļautu veiksmīgi panākt ģimenes labklājību un uzlabot mācību rezultātus bērniem ātri mainīgajā Eiropas sabiedrībā.

Projektā tika pētītas metodes iekļaujošu sistēmu ieviešanai skolās un to tuvumā, koncentrējoties uz atbalstošu, kvalitatīvu mācību vidi, uz skolu un klases pieņemšanu, kā arī uz diskriminācijas novēršanu. Iekļaujošās sistēmas visaptveroši risina skolēnu vajadzības (viņu emocionālās, fiziskās, kognitīvās un sociālās vajadzības) un atzīst viņu individuālos talantus. Tās ir atvērtas vecāku, kā arī plašāku daudzdisciplīnu komandu aktīvai līdzdalībai. Iekļaujošās sistēmas skolās un to apkārtnē īpaši koncentrējas uz atstumto un neaizsargāto grupu diferencētām vajadzībām, tostarp tām, kurām draud priekšlaicīga mācību pārtraukšana un atsvešināšanās no sabiedrības.

Projekta ietvaros izpētītajām metodēm ir starptautiskas pārnesamības nozīme. Inovatīvo labo prakšu apkopojumā ir apskatīts ārpusklases izglītības ieguldījums pozitīvas uzvedības veicināšanā un priekšlaicīgas skolas pamešanas samazināšanā. Apkopojums ir paredzēts gan partnerorganizācijām, gan skolotājiem, jo tas veicinās zināšanu apmaiņu par metodoloģiju un pieejām, kuras varētu ieviest ārpusklases mācību procesā. Rīgas Pļavnieku pamatskola ir dalījies savā pieredzē ārpusklases izglītības nodrošināšanā un ir iesaistījies labās prakses apkopojuma izstrādē.

Apkopojumā ir aprakstīts, kā ārpusklases izglītību var izmantot ikdienas aktivitātēs mācību procesā, tajā norādītas dažādas tēmas, ap kurām var veidot aktivitātes. Latvijas, Norvēģijas un Nīderlandes partneri ir izstrādājuši vietējā konteksta un kultūras aspektu aprakstu, kas jāņem vērā, lai varētu pielāgot darbu lokālām vajadzībām.

Labās prakses apkopojuma mērķis ir atbalstīt skolotājus, lai varētu motivēt skolas vadītājus ieviest ārpusklases izglītības programmas, kā izstrādāt ārpusklases izglītības programmu; kā to sākt; padomi ilgtspējībai un novērtēšanai. Ir izstrādāta inovatīva pieeja, kā dažādu partneru pieredzi un zināšanas integrēt skolotāju atbalsta programmu izstrādē un ieviešanā skolēnu personības attīstības jomā. Šis apkopojums palīdzēs veicināt vienotu izpratni par interešu izglītību.



Pamatojoties uz demokrātijas vērtībām un skolēnu līdzdalību, šajā apkopojumā ir aprakstīti konkrēti piemēri, kurus var izmēģināt dažādos kontekstos un kultūrās. Labās prakses aprakstu varat atrast arī projekta vietnē <https://www.pactesl.eu/>, un tā ir pieejama visiem interesentiem.